ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ

Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы

А. Ғ. Ахашов

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҒЫ БОЙЫНША СЫЗБАЛАР АЛЬБОМЫ

Жалпы бөлім

ҚАРАҒАНДЫ

2016

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ

Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы

А. Ғ. Ахашов

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҒЫ БОЙЫНША СЫЗБАЛАР АЛЬБОМЫ

Жалпы бөлім

ҚАРАҒАНДЫ

2016

УДК 347 (574)
ББК 67.404 (5Каз)
А 93

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының ғылыми кеңесінің шешімі бойынша басылады.

Рецензенттер:

Божқараұлы А. — Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті конституциялық және халықаралық құқық кафедрасының меңгерушісі, з. ғ. к., доценті;
Қарабеков Қ. Ө. — Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Бәрімбек Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы азаматтық-құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы.

Ахашов А. Ғ.
А 93 Қазақстан Республикасы азаматтық құқығы бойынша сызбалар альбомы. Жалпы бөлім. — Қарағанды: ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы, 2016. — 92 б.
ISBN 978-601-7881-01-6

Осы сызбалар альбомы тыңдаушылардың «Қазақстан Республикасы азаматтық құқығы бойынша сызбалар альбомы. Жалпы бөлім» пәнін меңгеру барысында білімдерін жүйелеу, айқындау үшін әзірленді.

«Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы» пәні бойынша сызбалар альбомы жоғары оқу орындарының тыңдаушыларына арналады.

ISBN 978-601-7881-01-6

УДК 347 (574)
ББК 67.404 (5Каз)

© ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы, 2016;
© Ахашов А. Ғ., 2016

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

«Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы» курсы жоғары оқу орындарында игерілетін негізгі оқу пәндерінің қатарына жатады. Азаматтық құқық мүліктік, яғни материалдық игіліктерге байланысты және материалдық емес, яғни тұлғамен тығыз байланысты игіліктерге байланысты пайда болатын қоғамдық қатынастарды реттейді.

«Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы» курсы жоғары дәрежедегі мамандарды дайындау үшін, азаматтық құқықтың мәселелері бойынша құқық қорғау және құқық қолдану қызметін, құқықтық реттеу саласындағы тәжірибелік әдістерді, осы мамандардың теориялық тұрақты және терең білім алу үшін арналған.

Осы оқу пәнін үйрену азаматтық құқықтың негізгі мәселелерін оқып үйренуді көздейді. Оларды білу ой-өрістің дамуына, негізгі құқықтық қатынастарға талдау жасауға және құқықтық нормалардың құқық қорғау органдары қызметкерлерінің практикалық қызметінде қолданылуына ықпал етеді.

«Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы» курсының мақсаты — тыңдаушыларға қазіргі азаматтық заңнаманың негізгі ережелерін игеруге және шығармашылық деңгейін көтеруге көмектесу. Тыңдаушыларды өз бетімен нормативтік материалдармен және ғылыми әдебиетпен жұмыс жасауға үйретеді. Сонымен қатар тыңдаушыларды, нақты дау туындаған кезде қолданыстағы азаматтық заңнаманы дұрыс қолдануға және дұрыс талдау жасау дағдысына үйретеді.

Аталған сызбалар альбомы «Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы (Жалпы бөлім)» курсын оқу барысында тыңдаушыларға көмек көрсету үшін әзірленген.

1-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ҰҒЫМЫ. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ. АЗАМАТТЫҚ ЗАҢНАМА ЖӘНЕ ОНЫҢ ЖҮЙЕСІ

1-СЫЗБА. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰҚЫҚ ЖҮЙЕСІ

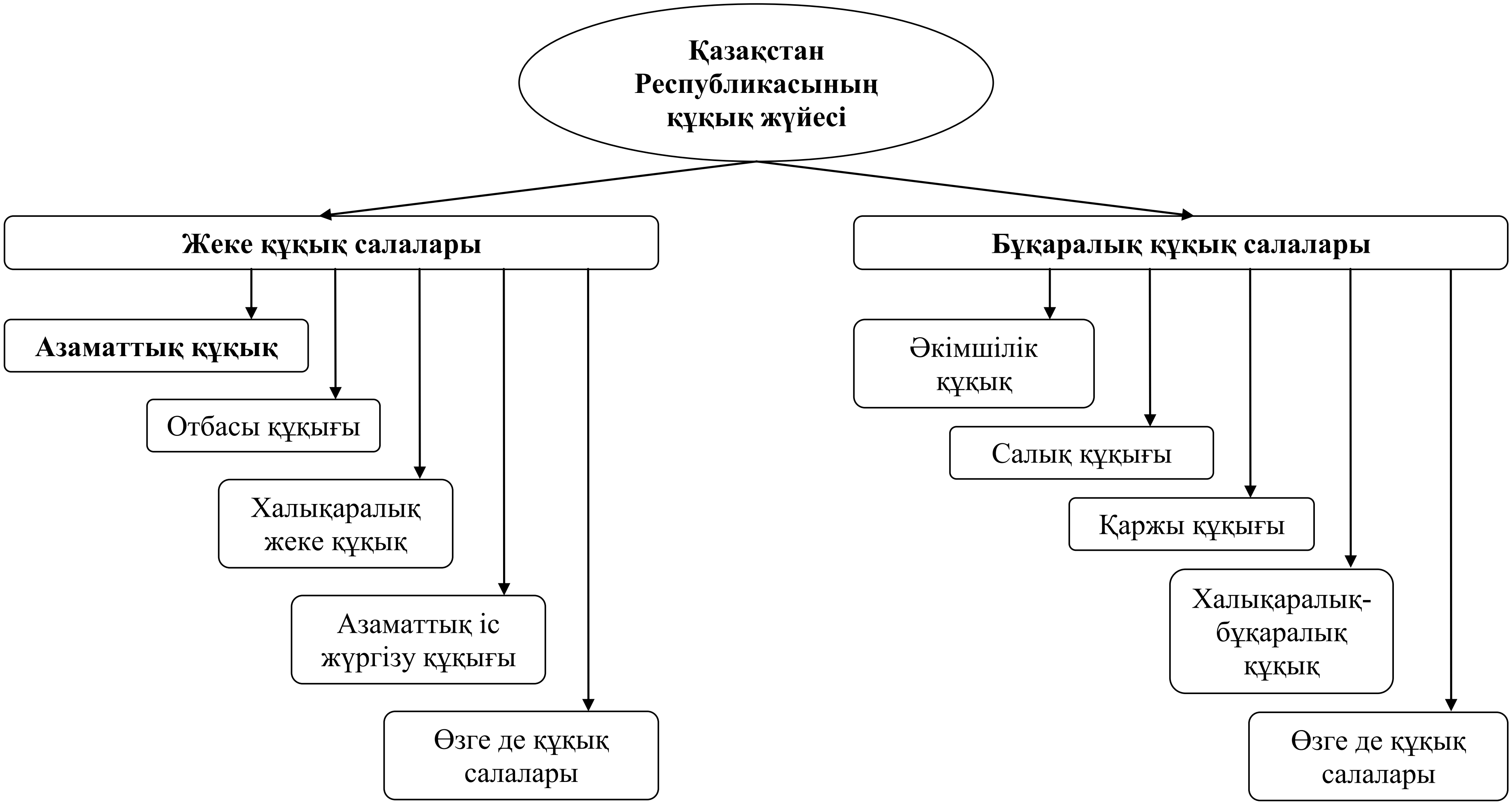

2-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ҰҒЫМЫ

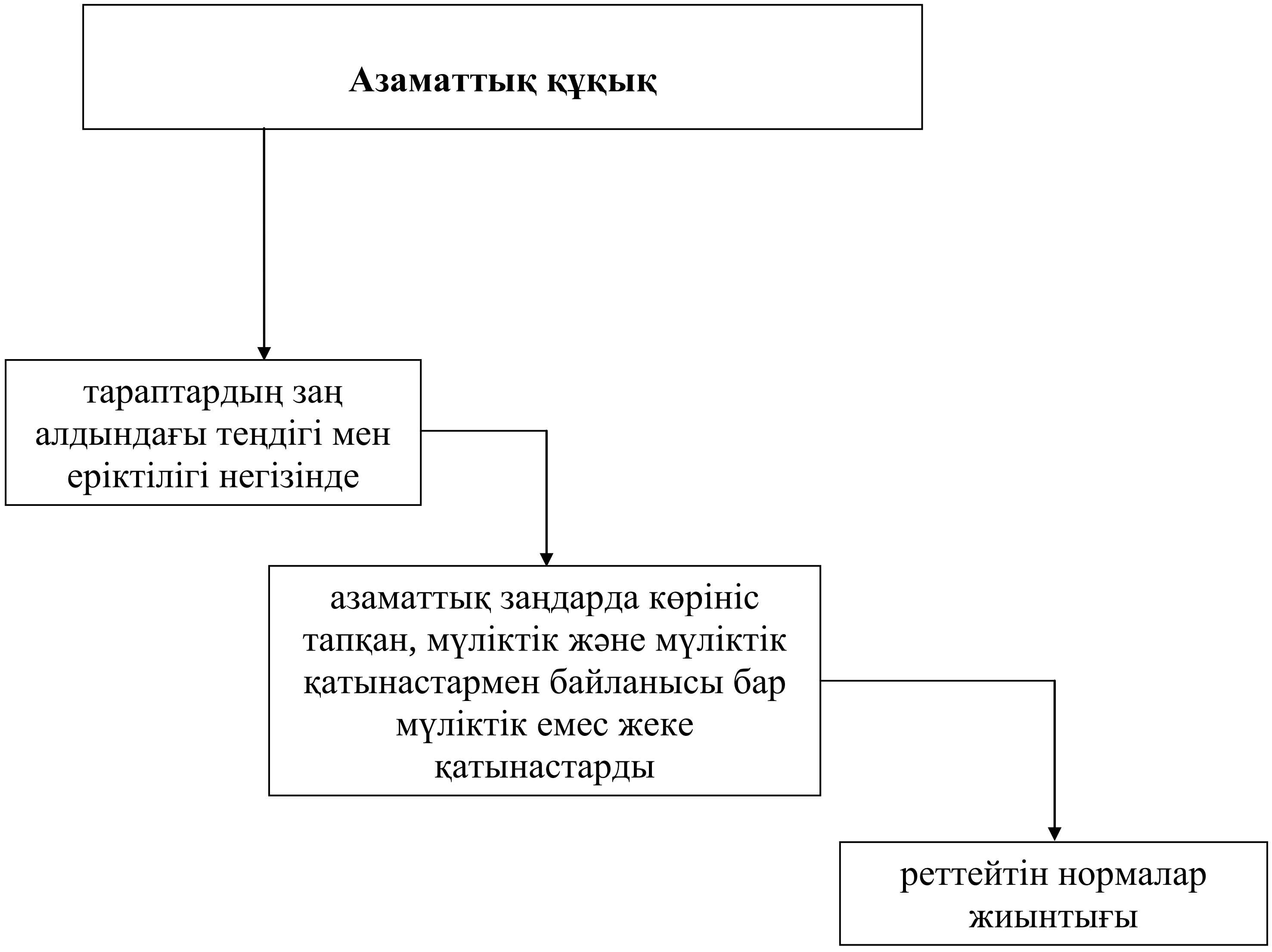

3-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ПӘНІ

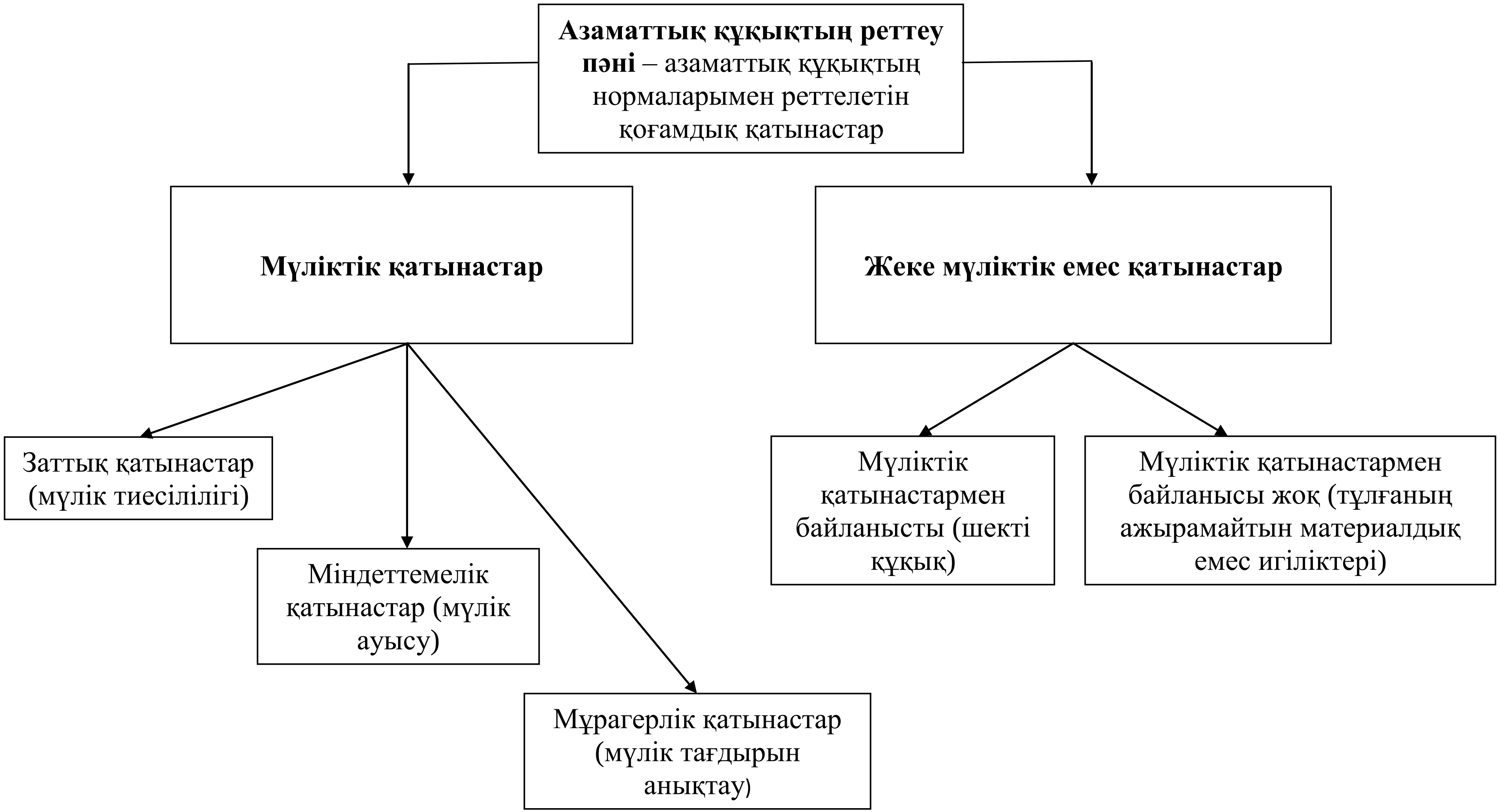

4-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ӘДІСІ

Азаматтық-құқықтық реттеу әдістері — қабылдаудың, құралдардың, әдістердің жиынтығы, яғни олардың қатынасымен құқық қоғамдық қатынастарға ықпал етеді, реттейді, бірыңғайлайды және қорғайды.

Азаматтық-құқықтық реттеу әдістеріне тән ерекшеліктер

- заңды теңдік
- екі жақтың еркіндік автономиясы
- екі жақтың мүліктік дербестігі
- азаматтық құқықты қорғау
- азаматтық-құқықтық жауапкершіліктің мүліктік сипаты

5-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ

Азаматтық құқықтың қағидалары — құқықтық актілерде бекітілген жалпыға міндетті ережелер, идеялар, бастамалар. Олар барлық азаматтық құқықтан өтеді, қоғамның даму тенденциялары мен қажеттіліктерін көрсетеді және азаматтық құқықты тұтастай сипаттайды.

- азаматтық-құқықтық қатынас тараптарының теңдігі
- жеке істерге өздігінен араласуға шектеу қою
- азаматтық құқықтың қалпына келуі мен қорғалуының еш мүлтіксіз жүзеге асуы
- келісім еркіндігі
- тауардың, қызмет көрсетудің және еңбектің Қазакстан Республикасының барлық аумағында еркін қозғалысы мен айналымы
- бұзылған азаматтық құқықтарды қорғау мен қалпына келтіру

6-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ЖҮЙЕСІ

7-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ЗАҢНАМА ЖӘНЕ ОНЫҢ ЖҮЙЕСІ

2-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС

8-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ЖӘНЕ ЭЛЕМЕНТТЕРІ

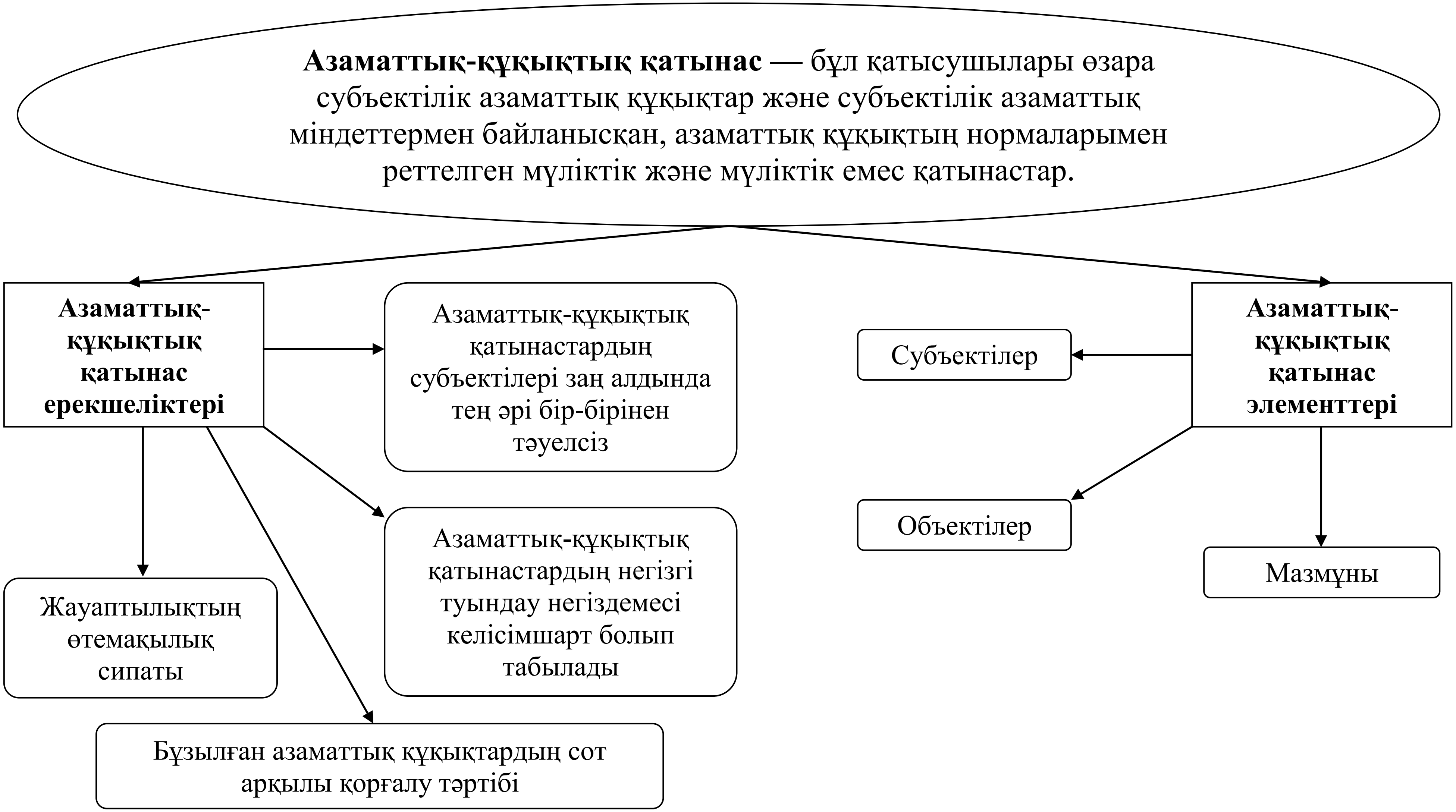

9-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ МАЗМҰНЫ

10-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС ТҮРЛЕРІ

11-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ТУЫНДАУ НЕГІЗДЕМЕЛЕРІ

12-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ МЕН ҚОРҒАУ

Азаматтық құқықтарды жүзеге асыру (ҚР АК, 8-бап)

Азаматтар

Азаматтар мен заңды тұлғалар өздеріне берілген азаматтық құқықтарды, соның ішінде өздерін қорғау құқығын өз қалауынша пайдаланады.

Азаматтар мен заңды тұлғаларға тиесілі құқықтардың жүзеге асырылмауы, заңнамалық актілерде көзделген жағдайларды қоспағанда, бұл құқықтардың тоқтатылуына әкеп соқпайды.

Заңды тұлғалар

Тиесілі азаматтық құқықтарды жүзеге асырудан бас тарту — бұл құқықтардың тоқтатылуына әкелмейді

Қатысты емес

- Мұрагердің мұрадан бас тартуы
- Несие берушімен борышкердің тиесілі міндеттемелерден босатылуы
- Тауып алған заттан (олжадан) бас тарту
- Табылған қараусыз жануарларға иелік етуден бас тарту
- Қосқан үлесі үшін сый-сыяпат көрсетуден бас тарту
- Заңмен қарастырылған өзге де жағдайлар

13-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ҚОРҒАУ ФОРМАЛАРЫ МЕН ТӘРТІБІ

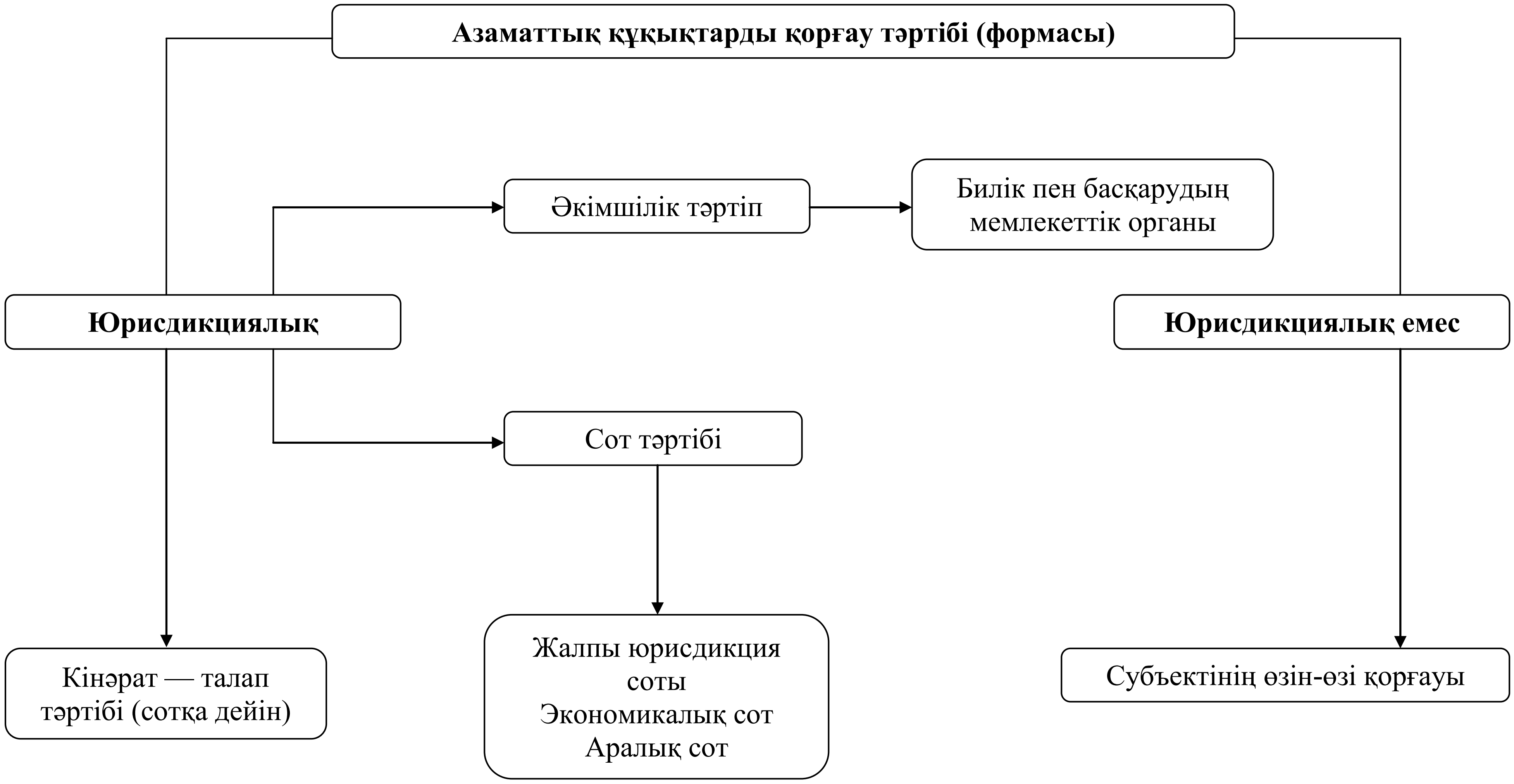

14-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ҚОРҒАУ ТӘСІЛДЕРІ МЕН ҚҰРАЛДАРЫ

3-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ СУБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ҰҒЫМЫ МЕН ТҮРЛЕРІ. АЗАМАТТАР — АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ СУБЪЕКТІЛЕРІ

15-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ СУБЪЕКТІЛЕРІ

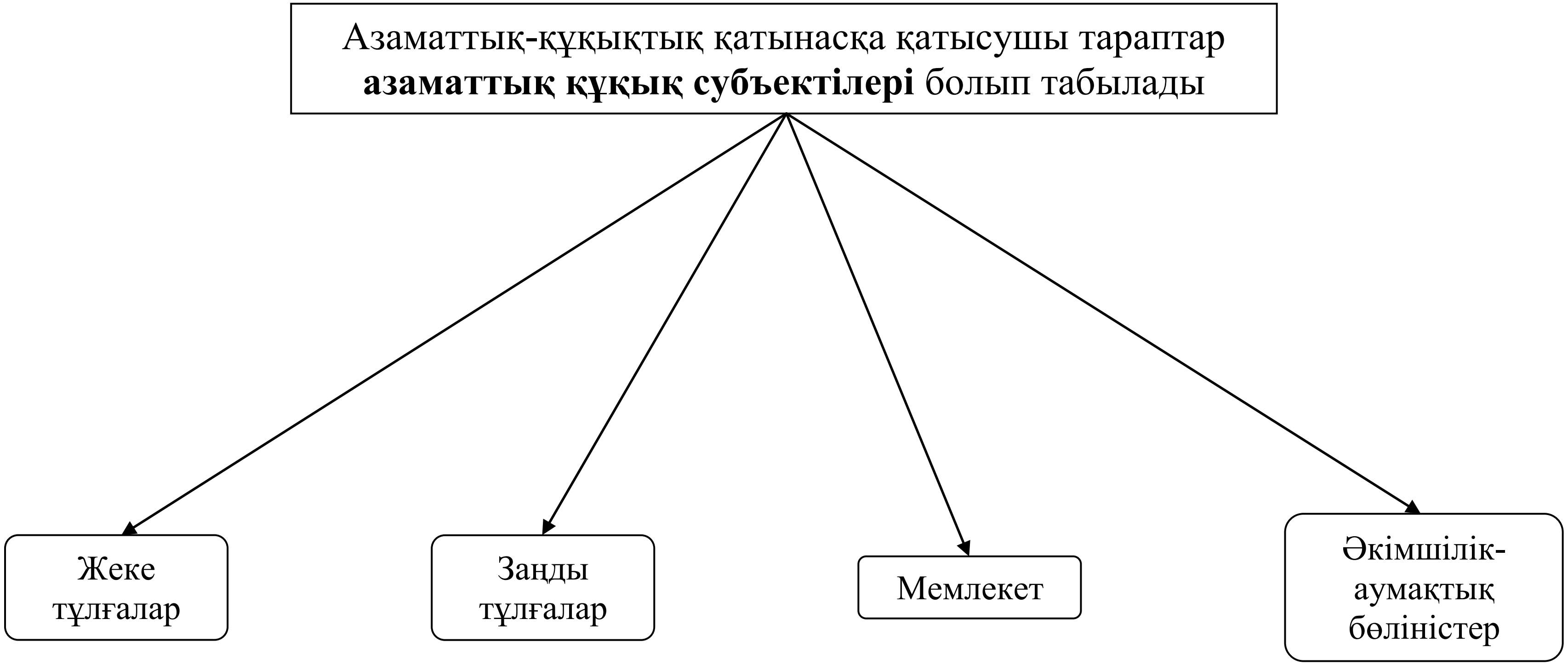

16-СЫЗБА. АЗАМАТТАР — АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ СУБЪЕКТІЛЕРІ

Қазақстан Республикасының азаматтары — Қазақстан Республикасының азаматтығына ие тұлғалар

Шетелдік азаматтар — Қазақстан Республикасының азаматы болып табылмайтын және өздерінің өзге ел азаматтығына тиесілік дәлелі бар тұлғалар

Азаматтығы жоқ тұлғалар — Қазақстан Республикасының азаматы болып табылмайтын және өздерінің өзге ел азаматтығына тиесілік дәлелі жоқ тұлғалар

Қазақстан Республикасының азаматтары, басқа мемлекеттердің азаматтары, сондай-ақ азаматтығы жоқ адамдар **жеке тұлғалар** болып ұғынылады (ҚР АК, 2-тарау,12-бап)

Республиканың азаматы өзінің азаматтығына орай құқықтарға ие болып, міндеттер атқарады. Конституцияда, заңдарда және халықаралық шарттарда өзгеше көзделмесе, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар Республикада азаматтар үшін белгіленген құқықтар мен бостандықтарды пайдаланады, сондай-ақ міндеттер атқарады (ҚР Конституциясы, 12-бап)

Егер заң құжаттарында өзгеше көзделмесе, шетелдік жеке және заңды тұлғалар, сондай-ақ азаматтығы жоқ адамдар азаматтық заңдарда Қазақстан Республикасының азаматтары мен заңды тұлғалары үшін қандай құқықтар мен міндеттер көзделсе, нақ сондай құқықтарға ие болуға қақылы және сондай міндеттерді орындауға міндетті (ҚР АК, 1-тарау, 3-бап, 7-тармақ)

17-СЫЗБА. АЗАМАТТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ТҮСІНІГІ, ТУЫНДАУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ

Азаматтық құқыққа ие болып міндет атқаруға қабілетті, яғни **азаматтық құқық қабілеттілігі** барлық азаматқа бірдей деп танылады.

(ҚР АК, 13-бап, 1-тармақ)

Азамат туған кезден бастап туындайды

Заңнамалық актілерде көзделген жағдайлар мен тәртіпте шектеледі

Азамат қайтыс болған сәттен бастап тоқтатылады

18-СЫЗБА. АЗАМАТТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ МАЗМҰНЫ

19-СЫЗБА. АЗАМАТТАРДЫҢ ӘРЕКЕТ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ТҮСІНІГІ, ТУЫНДАУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ

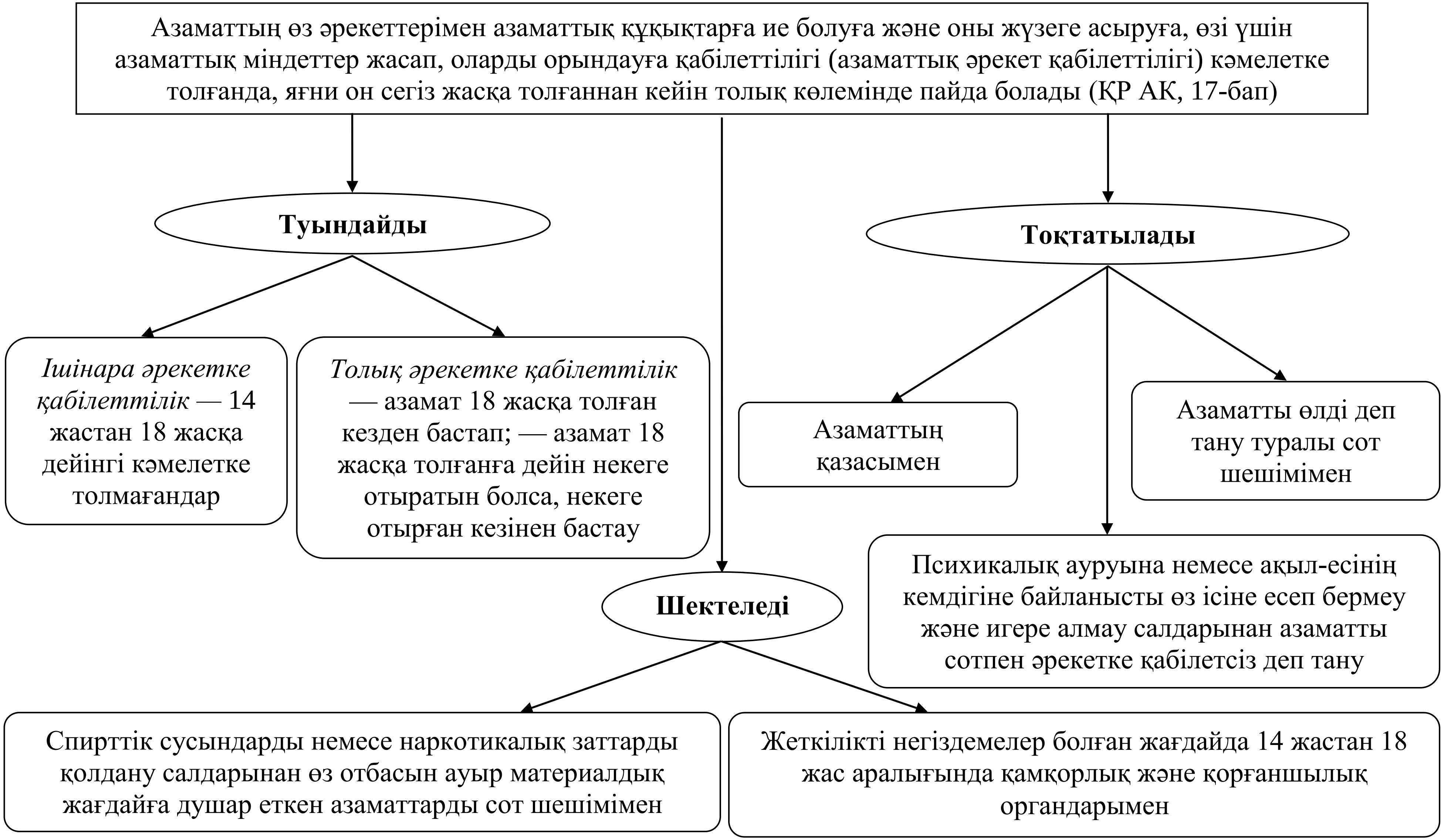

20-СЫЗБА. АЗАМАТТЫ ХАБАР-ОШАРСЫЗ КЕТТІ ДЕП ТАНУ

Азаматты хабар-ошарсыз кетті деп тану тек келесідей заңды фактілердің жиынтығы болған жағдайда ғана мүмкін болады (ҚР АК, 28-бап)

- азаматтың тұрғылықты жерінде ол туралы бір жыл бойы деректер болмауы
- мүдделі адамдардың арызы бойынша
- азаматтың тұрғылықты жерінде ол туралы бір жылдан астам уақыт оның қазіргі мекені туралы деректер болмауы
- азаматтың мекендеу жерін заңды шаралар көмегімен анықтау мүмкін болмаған жағдайда

21-СЫЗБА. АЗАМАТТЫ ӨЛДІ ДЕП ЖАРИЯЛАУ

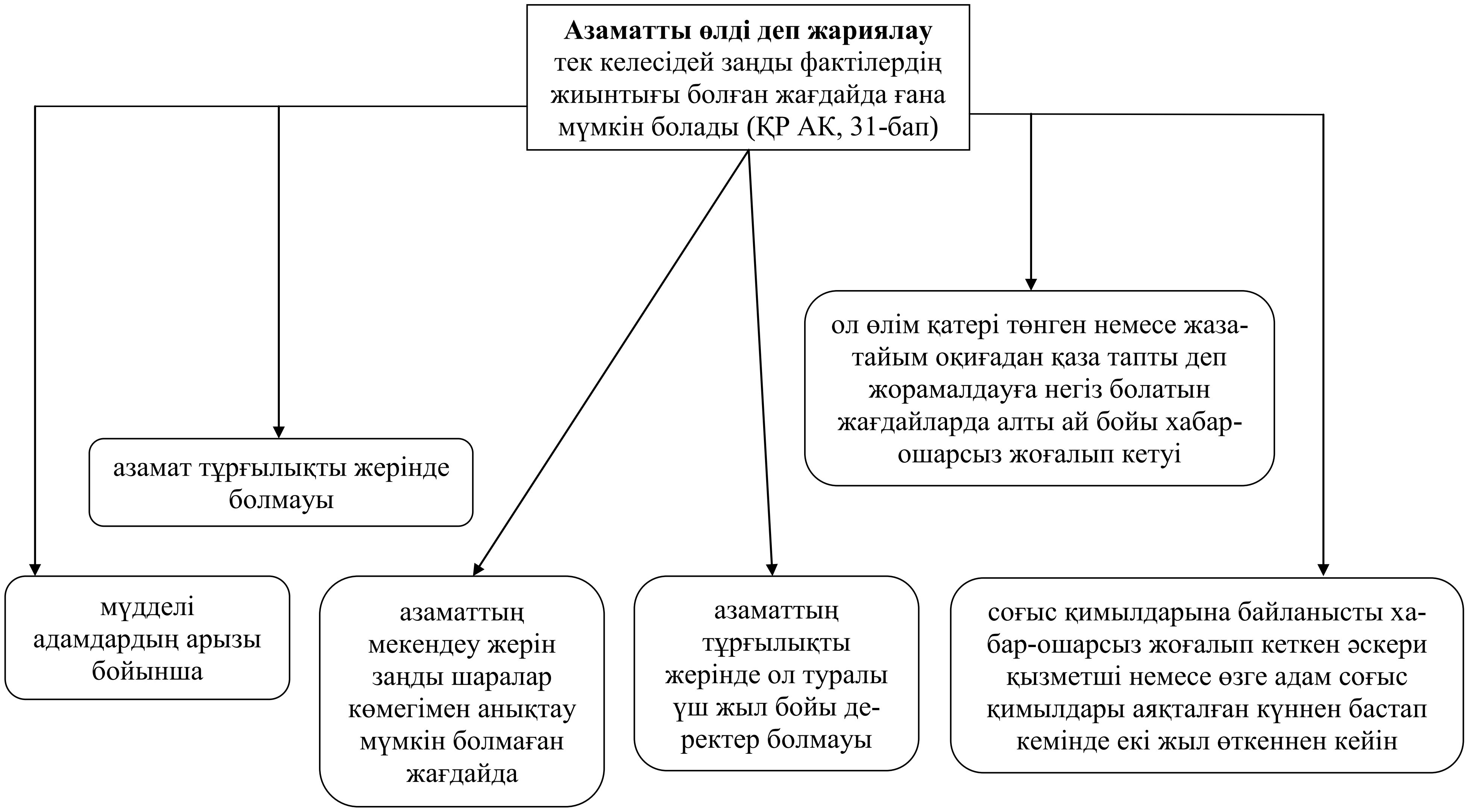

4-ТАҚЫРЫП. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАЛАР

22-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ТҮСІНІГІ

Заңды тұлға
(ҚР АК, 33-бап)

↓

- меншік, шаруашылық жүргізу немесе жедел басқару құқығындағы оқшау мүлкі бар;
- мүлікпен өз міндеттемелері бойынша жауап береді;
- өз атынан мүліктік және мүліктік емес жеке құқықтар мен міндеттерге ие болады;
- сотта талапкер және жауапкер бола алады;
- дербес балансы немесе сметасы бар;
- өз атауы жазылған мөрі бар.

23-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ БЕЛГІЛЕРІ

Заңды тұлғаның белгілері

↓

Ұйымдасқан бірлігі

↓

Оқшауланған мүлкінің болуы

↓

Азаматтық айналымға өз атынан түсуі

↓

Жеке азаматтық жауапкершілігі

24-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰРЫЛУ ТӘРТІБІ

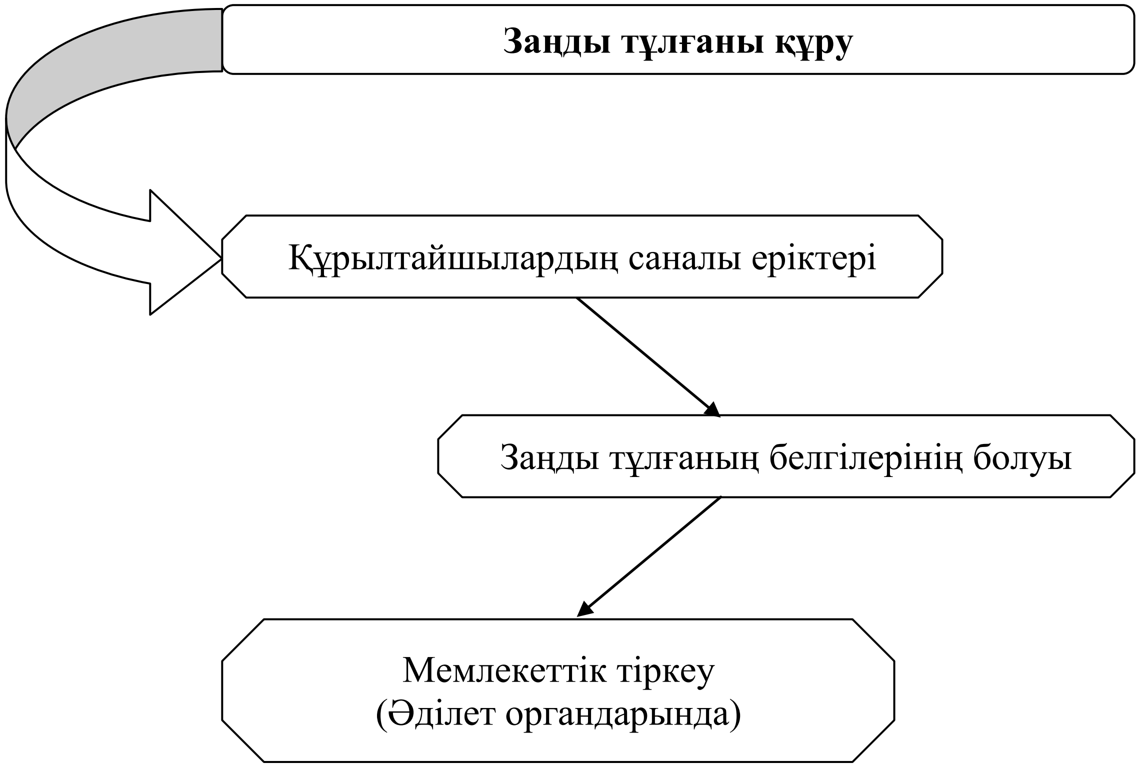

25-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ

Заңды тұлғаның пайда болу негіздері

Рұқсат ету

Заңды тұлға құзыретті органдардың рұқсаты негізінде құрылады

- Мемлекеттік кәсіпорын
- Мемлекеттік мекеме
- Коммерциялық банктер
- Сақтандыру компаниялары

Нормативті келу

Заңды тұлға құзыретті органдардың рұқсатынсыз, заңда көзделген талаптар бойынша құрылады

- Шаруашылық серіктестік
- Акционерлік қоғам
- Өндірістік кооператив

26-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ

27-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒА ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ПАЙДА БОЛУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ

28-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰРЫЛТАЙ ҚҰЖАТТАРЫ

Заңды тұлға өз қызметін құрылтай құжаттары негізінде жүзеге асырады

Жарғы

- заңды тұлғаның құқықтық ұйымдастырылу нысаны;
- фирмалық атауы;
- тұрғылықты орны;
- оның органдарын құру тәртібі және олардың құзыреті;
- оның қызметін қайта құру және жою ережелері;
- егер заңды тұлғаны бір адам құрса, онда оның жарғысында мүлікті құру және кірістерді бөлу тәртібі де белгіленеді

Құрылтай шарты

- құрылтайшылар туралы ақпарат;
- ұйымды құру туралы шешім;
- фирмалық атауы;
- ұйымды құру тәртібі;
- шартта құрылтайшылар ара-сында таза табысты бөлу;
- заңды тұлға қызметін басқару;
- құрамынан құрылтайшылардың шығуының шарттары мен тәртібі;
- жарғылық капиталының мөлшері бекітіледі

Жалғыз құрылтайшының шешімі

- заңды тұлғаны тіркеу бойынша әрекеттерді жүзеге асыратын тұлғаны тағайындау туралы шешім;
- мүліктерді меншікке беру (шаруашылық жүргізу, ора-лымды басқару);
- Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де шешімдерді қамтуға тиіс

29-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫ ДАРАЛАНДЫРУ ҚҰРАЛДАРЫ

Заңды тұлғаның атауы
(ҚР АК, 38-бап)

- заңды тұлғаның оны басқа заңды тұлғалардан айыруға мүмкіндік береді;
- ұйымдық-құқықтық нысанын көрсетеді;
- заңды тұлға қызметінің сипатын көрсетеді;
- оның құрылтай құжаттарында көрсетіледі

Заңды тұлғаның тұрған жері
(ҚР АК, 39-бап)

- заңды тұлғаның тұрақты жұмыс істейтін органы тұрған жер оның тұрған жері болып танылады;
- заңды тұлғаның тұрған жері оның құрылтай құжаттарында почталық толық мекен-жайы жазылып көрсетіледі

Заңды тұлғаның фирмалық атауды тек қана өзі пайдалануға құқығы бар. Бөтен бір фирмалық атауды заңсыз пайдаланатын тұлға фирмалық атаудың құқық иесінің талап етуі бойынша мұндай атауды пайдалануды тоқтатуға және келтірілген залалдың орнын толтыруға міндетті.

30-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ФИЛИАЛДАРЫ МЕН ӨКІЛДІКДЕРІ

Филиалдары
(ҚР АК, 43-1-бап)

Заңды тұлғаның тұрған жерінен тыс орналасқан және оның функцияларының бәрін немесе бір бөлігін, оның ішінде өкілдік функцияларын жүзеге асыратын оқшауланған бөлімшелер.

Өкілдіктері
(ҚР АК, 43-2-бап)

Заңды тұлғаның тұрған жерінен тыс орналасқан және заңды тұлғаның мүдделерін қорғауды және өкілдігін жүзеге асыратын, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларды қоспағанда, оның атынан мәмілелер мен өзге де құқықтық іс-әрекеттер жасайтын оқшауланған бөлімшелер.

Филиалдар мен өкілдіктер заңды тұлға болып табылмайды. Оларға мүлікті өздерін құрған заңды тұлға береді және олар бекіткен ережелер негізінде жұмыс істейді. Заңды тұлғалардың филиалдары мен өкілдіктерінің басшыларын заңды тұлғаның уәкілетті органы тағайындайды және олар соның сенімхаты негізінде жұмыс істейді.

31-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫ ҚАЙТА ҰЙЫМДАСТЫРУ

Заңды тұлғаны қайта ұйымдастыру (ҚР АК, 45-бап)

- Біріктіру
- Қосу
- Бөлу
- Бөліп шығару
- Қайта құру

- оның мүлкінің меншік иесінің немесе меншік иесі уәкілеттік берген органның шешімі бойынша
- заңды тұлғаның құрылтай құжаттарында уәкілеттік берілген органның шешімі бойынша
- сот органдарының шешімі бойынша жүргізіледі
- Қазақстан Республикасының заңнамасында қайта ұйымдастырудың басқа да нысандары көзделуі мүмкін

32-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫ ТАРАТУ НЕГІЗДЕРІ

Заңды тұлғаны тарату

Заңды тұлғаны ерікті түрде таратудың келесі шешімдері

- меншік иесінің немесе меншік иесі уәкілеттік берген органның
- құрылтай құжаттарында осыған уәкілеттік берілген органның

Заңды тұлғаны еріксіз түрде таратудың келесі шешімдері

- банкрот болған
- заңды тұлғаны құру кезінде заңдардың түзетуге келмейтін сипатта бұзылуына жол берілуіне байланысты оны тіркеу жарамсыз деп танылған
- орналасқан жері бойынша немесе нақты мекенжайы бойынша заңды тұлға, сондай-ақ заңды тұлға бір жыл ішінде оларсыз жұмыс істей алмайтын құрылтайшылар (қатысушылар) және лауазымды адамдар болмаған
- қызметін заңнаманы өрескел бұза отырып жүзеге асырған: заңды тұлғаның жарғылық мақсаттарына қайшы келетін қызметті үнемі жүзеге асырған, қызметін тиісті лицензиясыз не заңнамалық актілерде тыйым салынған қызметті жүзеге асырған
- басқа да заңнамалық актілерде көзделген жағдайлар.

33-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ БАНКРОТТЫҒЫ

Банкроттық — борышкердің соттың шешімімен танылған оны таратуға негіз болып табылатын дәрменсіздігі

Ерікті түрде

Банкроттықты ерікті түрде тану борышкердің сотқа берген өтініші негізінде жүзеге асырылады

Мәжбүр ету тәртібімен

Мәжбүр ету тәртібімен банкрот деп тану несие берушінің, ал заң актілерінде көзделген жағдайларда өзге де адамдардың сотқа өтініш беруі негізінде жүзеге асырылады

34-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН НЫСАНДАРЫ

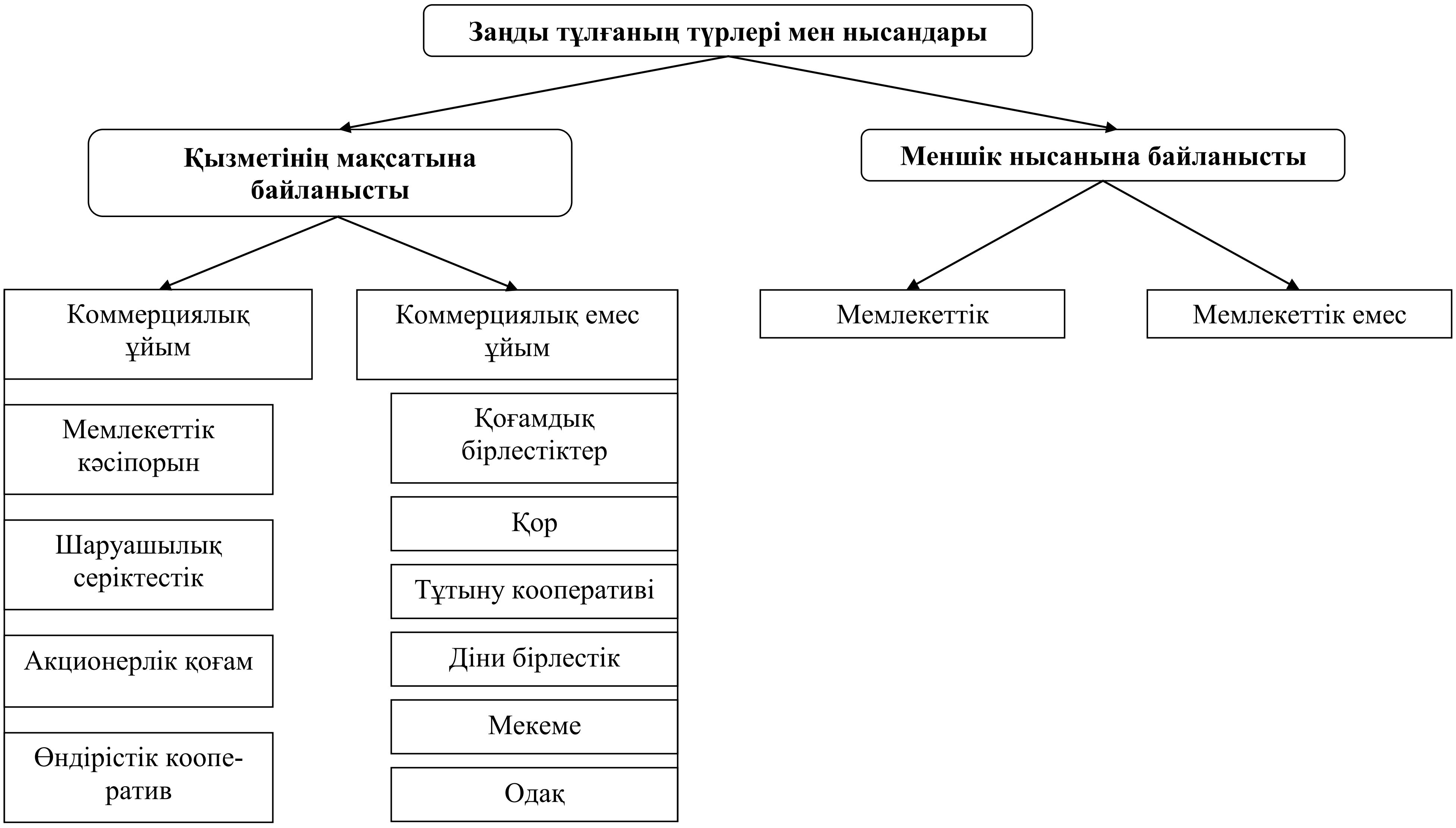

5-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ

35-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ

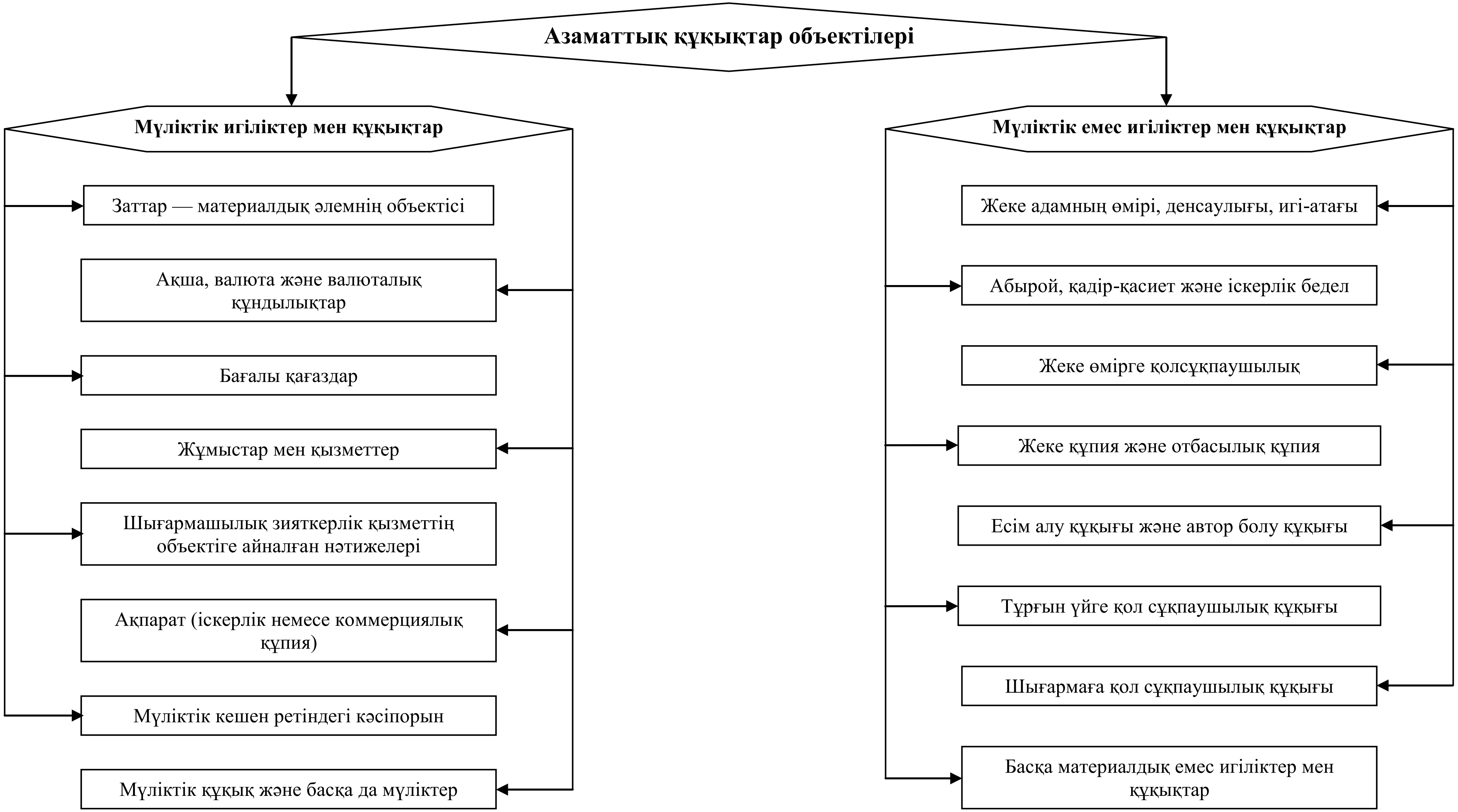

36-СЫЗБА. ЗАТТАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ

Заттар

Жылжымайтын (қозғалмайтын)
(ҚР АК, 117-бап)

Жылжымайтын мүлікке (жылжымайтын заттар) байланысты өзге мүлік, яғни орнынан олардың мақсатына сай емес шығынсыз ауыстыру мүмкін болмайтын объектілер жатады.

- жер учаскелері;
- ғимараттар;
- құрылыстар;
- көпжылдық екпелер;
- жермен тығыз байланысты өзге мүлік.

Мемлекеттік тіркеуге жата-тын: әуе және теңіз кемелері, ішкі суда жүзу кемелері, «өзен-теңіз» жүзу кемелері, ғарыш объектілері, магистральдық құбырлардың желілік бөлігі де жылжымайтын заттарға теңестіріледі. Заңнамалық актілермен жылжымайтын заттарға өзге мүліктер де жатқызылуы мүмкін.

Жылжитын (қозғалатын)
(ҚР АК, 117-бап)

Жылжымайтын мүлікке жатпайтын мүліктер.

- ақша (валюта);
- бағалы қағаздар;
- жылжымайты мүлікке жатпайтын өзге де заттар.

Бөлінетін
(ҚР АК, 120-бап)

Бөлінетін мүлік дегеніміз — бөлу нәтижесінде бөліктері өз мақсатын (міндетін) жоғалтпайтын мүлік.

Бөлінбейтін
(ҚР АК, 120-бап)

Бөлінбейтін мүлік дегеніміз — өзінің шаруашылық мақсатын (міндетін) өзгертпей бөлуге болмайтын немесе заң құжатында ұйғарылуына қарай бөлуге жатпайтын мүлік.

Күрделі заттар
(ҚР АК, 121-бап)

Егер әртекті заттар оны бірігу мәні белгілейтін мақсаты бойынша пайдалануға мүмкіндік беретін бүтін бір затты құрайтын болса, олар *бір зат (күрделі зат)* деп қаралады.

Басты зат **Керек-жарақ**
(ҚР АК, 122-бап)

Керек-жарақ, яғни басты затқа қызмет етуге арналған және ортақ шаруашылық мақсатқа қолданылуы сонымен байланысты болатын зат. Егер заңдарда немесе шартта өзгеше белгіленбесе, басты затқа ілесіп жүреді (скрипка және таяқшасы)

Жемістер, азық-түлік, табыстар
(ҚР АК, 123-бап)

Мүліктерді пайдалану нәтижесінде алынған түсім (жемістер, өнімдер, табыстар). Егер заңдарда немесе бұл мүлікті пайдалану туралы шартта өзгеше көзделмесе, осы мүлікті заңды негізде пайдаланушы адамға тиесілі болады.

37-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ АЙНАЛЫМ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ

Айналым қабілеттілігіне байланысты азаматтық құқықтардың объектілері келесі түрлерге бөлінеді

Айналымдағы заттар

Бір адамнан екінші адамға әмбебап құқықты мирасқорлық тәртібімен не өзге де әдіспен еркін беріледі немесе ауысады.

Айналым қабілеттігі шектеулі заттар

Айналымның белгілі бір қатысушысына ғана тиесілі болуы мүмкін. Не алынуына, немесе берілуіне арнайы рұқсат бойынша жол берілетін заттар (қару-жарак).

Айналымнан алынып тасталған заттар

Берілуге рұқсат етілмейтін заттардың түрлері, заң құжаттарында тікелей көрсетілуге тиіс (жалған ақша белгісі, порнографиялық басылымдар).

38-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕГІ АҚША, ВАЛЮТАЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Қазақстан Республикасының ақша бөлінісі **теңге** болып табылады (ҚР АК, 127-бап)

Теңге Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында өз құны бойынша қабылдануға міндетті заңды төлем құралы болып табылады. Қазақстан Республикасы аумағында төлемдер қолма-қол төлеп және қолма-қол төлемей есеп айырысу түрінде жүзеге асырылады.

Валюта

Валюта — мемлекеттер заңды төлем құралы ретінде қабылдаған ақша бірліктері немесе банкноттар, қазынашылық билеттері және монеталар, оның ішінде бағалы металлдардан жасалған монеталар (айналыстан алынғандарын немесе алынатындарын, бірақ айналыста жүрген ақша белгілеріне айырбасталуға жататындарын қоса алғанда) түріндегі, қолма-қол және қолма-қол емес нысандардағы құнның ресми стандарттары, сондай-ақ шоттардағы, оның ішінде халықаралық ақша немесе есеп айырысу бірліктеріндегі қаражаты.

Ұлттық валюта — Қазақстан Республикасының валютасы (теңге)

Шетел валютасы — шетел мемлекеттерінің валютасы (АҚШ-доллары)

39-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕГІ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

Бағалы қағаз
(ҚР АК, 129-бап)

мүліктік құқықты куәландыратын белгілі бір жазбалар мен басқа да белгілердің жиынтығы

акция
— акционерлік қоғам шығаратын және акционерлік қоғамды басқаруға қатысуға, ол бойынша дивиденд және акционерлік қоғам таратылған жағдайда оның мүлкінің бір бөлігін алуға құқықтарды, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заң актілерінде көзделген өзге де құқықтарды куәландыратын бағалы қағаз
(ҚР АК, 139-бап)

облигация
— шығару кезінде айналыс мерзімі алдын ала белгіленген, оны шығару шарттарына сәйкес облигацияны шығарған тұлғадан ол бойынша сыйақы алу және оның айналыс мерзімінің аяқталуы бойынша облигацияның ақшалай немесе өзге де мүліктік балама түрдегі нақты құнын алу құқығын куәландыратын бағалы қағаз
(ҚР АК, 136-бап)

банктік депозит сертификаты
— өз ұстаушысының шығару шарттарында белгіленген айналыс мерзімі аяқталғаннан кейін не ол аяқталғанға дейін номиналды құнын, сондай-ақ шығару шарттарында белгіленген мөлшерде сыйақы алу құқығын растайтын атаулы эмиссиялық емес бағалы қағаз
(ҚР АК, 139-1-бап)

40-СЫЗБА. БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ

Бағалы қағаздар шығарылым нысаны бойынша келесідей түрлерге бөлінеді

құжатты	**Құжатты бағалы қағаздар** — кұтжатты нысанда (бағалы қағаздың мазмұнын арнаулы техникалық құралдарды пайдаланбай-ақ, тікелей оқу мүмкіндігі болатын қағаз немесе өзге материалдық жеткізуші) шығарылған бағалы қағаздар.
құжатсыз	**Құжатсыз бағалы қағаздар** — құжатсыз нысанда (электрондық жазбалар жиынтығы түрінде) шығарылған бағалы қағаздар.
эмиссиялық	**Эмиссиялық бағалы қағаздар** — бір шығарылым шегінде осы шығарылым үшін бірдей жағдай негізінде орналастырылатын және айналымда болатын, біртекті белгілері мен реквизиттері бар бағалы қағаздар.
эмиссиялық емес	**Эмиссиялық емес бағалы қағаздар** — осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген белгілерге сәйкес келмейтін бағалы қағаздар.
атаулы	**Атаулы бағалы қағаз** — ол куәландырған құқықтардың онда аталған тұлғаға тиесілігін растайтын бағалы қағаз.
ұсынбалы	**Ұсынбалы бағалы қағаз** — ол куәландырған құқықтардың бағалы қағазды ұсынушыға тиесілігін растайтын бағалы қағаз.
ордерлік	**Ордерлік бағалы қағаз** — ол куәландырған құқықтардың онда аталған тұлғаға, заңда көзделген реттерде басқа тұлғаға тиесілігін растайтын бағалы қағаз.

41-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕГІ ЖЕКЕ МҮЛІКТІК ЕМЕС ҚҰҚЫҚТАР

Жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктері

- мүліктік емес сипатқа ие
- тұлғаның даралануына бағытталған
- абсолюттік сипатқа ие

Жеке мүліктік емес құқықтардың түрлері

- Тұлғаның физикалық әл-ауқатын қамтамасыз ететін мүліктік емес құқықтар
- Өмір сүру құқығы
- Қолайлы қоршаған ортаға құқығы
- Жеке өмірге қол сұқпаушылық құқығы
- Білікті медициналық көмек алу құқығы
- Өзге де құқықтар

- Тұлғаны дараландыруды қамтамасыз ететін мүліктік емес құқықтар
- Автор болу құқығы
- Шығармаға қол сұқпаушылық құқығы
- Есім алу құқығы
- Өз бейнесіне құқығы
- Өзге де құқықтар

6-ТАҚЫРЫП. МӘМІЛЕЛЕР

42-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕР ТҮСІНІГІ

43-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІҢ ТҮРЛЕРІ

Мәміле түрлері

Тараптар саны бойынша

- Біржақты
- Екіжақты
- Көпжақты

Туындау сәті бойынша

- Нақты
- Консенсуалды

Құқықтар мен міндеттемелердің туындау, тоқтатылу сәттері бойынша

- Шартты:
  кейінге қалдырылатын шартпен жасалған;
  кейін күші жойылатын шартпен жасалған
- Мерзімді
- Мерзімсіз

Ақылық деңгейі бойынша

- Ақылы шарт
- Ақысыз шарт

Жарамды мәміленің құқықтық негіздемесімен байланысы деңгейі бойынша

- Казуальді
- Абстрактілі

44-СЫЗБА. МӘМІЛЕ НЫСАНДАРЫ

Мәміленің нысаны

Ауызша

Заңдармен немесе тараптардың келісімімен жазбаша немесе өзге белгілі бір нысан белгіленбеген мәміле, атап айтқанда, олар жасалған кезде атқарылатын мәмілелердің бәрі ауызша жасалуы мүмкін.
Жетон, билет немесе әдеттегідей қабылданған өзге де растайтын белгі арқылы расталған мәміле, егер заңдарда өзгеше белгіленбесе, ауызша түрде жасалған болып табылады.
Жазбаша түрде жасалған шартты орындау үшін жасалған мәмілелер, егер заңдарға қайшы келмесе, тараптардың келісімі бойынша ауызша жасалуы мүмкін (ҚР АК, 151-бап)

Жазбаша

Жай
Нотариалдық

Егер мәмілелердің жекелеген түрлері үшін заңдарда өзгеше арнайы көзделмесе немесе іскерлік қызмет өрісінің әдеттегі құқықтарынан туындамаса, мәмілелерді жасау кезінің өзінде орындалатындарынан басқа, кәсіпкерлік қызмет үрдісінде жүзеге асырылатын;
мәмілелерді жасау кезінің өзінде орындалатындарынан басқа, жүз есептік көрсеткіш жоғары сомаға;
заңдарда немесе тараптардың келісімінде көзделген өзге де реттерде жазбаша түрде жасалуға тиіс (ҚР АК, 152-бап)

Өзге

Конклюдентті әрекеттер

Мәміле адамның мінез-құлқынан оның мәміле жасау еркі айқын көрініп тұрған ретте де жасалады

Ауызша түрде ғана жасалады

Үндемей қалу

Үндемей қалу заңдарда немесе тараптардың келісімінде көзделген реттерде мәміле жасауға ерік білдіру деп танылады.

45-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУ НЕГІЗДЕРІ

Мәміленің нысанына, мазмұнына және қатысушыларына, сондай-ақ олардың ерік білдіру бостандығына қойылатын талаптар бұзылған жағдайда, мүдделі тұлғалардың, тиісті мемлекеттік органның не прокурордың талап арызымен **мәміле жарамсыз деп танылуы** мүмкін (ҚР АК, 157-бап)

Қажетті рұқсатты алмаған не рұқсаттың қолданыс мерзімі аяқталғаннан кейін жасалған мәміле жарамсыз болады.

Теріс пиғылды бәсеке мақсатын көздейтін немесе іскерлік әдеп талаптарын бұзатын мәміле жарамсыз болады.

ҚР Азаматтық кодекстің 23-бабында көзделген мәмілелерді қоспағанда, он төрт жасқа толмаған адам (жас бала) жасаған мәміле жарамсыз болады.

Он төрт жасқа толған кәмелетке толмаған адамның заңды өкілдерінің келісімінсіз жасаған мәмілесін, заң бойынша оның өзі дербес жасауға құқығы бар мәмілелерді қоспағанда, сот заңды өкілдерінің талабы бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

Есуастық немесе ақыл-есі кем болуы салдарынан әрекет қабілеттігі жоқ деп танылған адам жасасқан мәміле жарамсыз болады. Кейіннен әрекет қабілеттігі жоқ деп танылған азамат жасасқан мәміле, егер мәмілені жасау кезінің өзінде-ақ бұл азаматтың психикалық шатасу жағдайында болғаны дәлелденсе, оның қорғаншысының талабы бойынша сот мәмілені жарамсыз деп тануы мүмкін.

Сот әрекет қабілеттілігін шектеген адам жасасқан мәмілені сот оның қамқоршысының талап етуі бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

Әрекет қабілеттілігі болғанымен, мәміле жасаған кезде өз әрекеттерінің мәнін түсіне алмайтын немесе өзінің не істегенін білмейтін жағдайда болған азамат жасасқан мәмілені сот сол азаматтың талабы бойынша, ал егер тірі кезінде талап етуге азаматтың мүмкіндігі болмаса, азамат қайтыс болғаннан кейін басқа мүдделі адамдардың талабы бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

Елеулі мәні бар жаңылысу салдарынан жасалған мәмілені сот жаңылысу әсерімен әрекет еткен тараптың талабы бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

Алдау, зорлық, қорқыту ықпалымен жасалған мәмілені, сондай-ақ басқа тарап пайдаланған жағдайларға қарағанда, адам өзі үшін мүлде тиімсіз ауыр мән-жайлардың салдарынан жасауға мәжбүр болған мәмілені (кіріптарлық мәміле) сот жәбірленушінің талабы бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

Бір тарап өкілінің екінші тараппен зұлымдық ниетте келісуі нәтижесінде жасалған мәмілені сот жәбірленуші тараптың талабы бойынша жарамсыз деп тануы мүмкін.

Заңды тұлғаның ҚР АК, өзге де заң актілерінде немесе құрылтай құжаттарында нақты шектелген қызмет мақсаттарына қайшы келетін етіп жасаған, не оның органының жарғылық құзыретін бұза отырып жасаған мәмілесі, егер мәміледегі басқа тараптың мұндай жолсыздықтар туралы білгені немесе білуге тиіс болғаны дәлелденсе, заңды тұлғаның немесе оның құрылтайшысының мүлік иесінің қуынымы бойынша жарамсыз деп танылуы мүмкін.

46-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУДЫҢ ТӘРТІБІ МЕН САЛДАРЫ

Мәмілелерді жарамсыз деп тану шарттары

Мазмұнында ауытқушылық байқалатын мәмілелер

Мәміле мазмұны заң талаптары мен өзге де нормативтік құқықтық актілерге қарама-қайшы келеді

Субъектілік құрам ауытқушылығына ие мәмілелер

Жеке тұлғалардың мәмілелері

♦ балалардың
♦ 14-тен 18 жасқа дейінгі тұлғалардың ата-аналары мен қамқоршыларының келісімінсіз
♦ әрекет қабілеттілігі жоқ азаматтар
♦ шектеулі әрекет қабілеттілігіне ие азаматтар

Заңды тұлғалардың мәмілелері

♦ жалпы және арнайы құқыққабілеттілік бұзылуы
♦ құрылтай құжаттарымен шектелген құқыққабілеттілігінің бұзылуы
♦ заңды тұлға органының жарғылық құзыретінің бұзылуы

Ерік ауытқушылығы тән мәмілелер

Жасалған мәмілелер

♦ адастыру және алдау әсері
♦ күштеу және қорқыту әсері
♦ кіріптарлық мәміле
♦ бір тараптың өкілінің екінші тараппен қастық мақсатындағы келісім нәтижесі
♦ жалған мәміле
♦ көлегейлемелі мәміле

Нысан ауытқушылығына ие мәмілелер

Жазбаша нысан (жай, нотариалды) талаптарының бұзылуымен, сонымен қатар мемлекеттік тіркеу талаптарының бұзылуымен жасалған мәмілелер

47-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУ САЛДАРЫ

Мәмілелерді жарамсыз деп тану салдары

Екіжақты реституция

Тараптармен бір-біріне мәміле бойынша алынғандардың барлығын қайтару, яғни тараптарды алғашқы жағдайға келтіру. Заттай қайтарылмаған жағдайда құны ақшамен толтырылады

- әрекет қабілеттілігі жоқтардың мәмілесі
- әрекет қабілеттілігі шектелгендердің мәмілесі
- кәмелетке толмағандардың мәмілесі
- мәміле нысанының бұзылуы
- мемлекеттік тіркеу тәртібінің бұзылуы
- заңды тұлғаның құқық қабілеттілігінің артуы
- өзге де мәмілелер

Біржақты реституция

Тек бір (адал) тарапқа ғана мүлікті қайтару жүзеге асады, ал қылмыстық мақсатты көздеген әрекетке барған тарапқа ештеңе берілмейді, ал оның мәміле бойынша берілген мүлкі тәркілеуге жатады

- бір тарап өкілінің екінші тараппен қастық мақсатындағы келісім нәтижесінде жасалған мәмілелер
- адастыру және алдау әсерімен жасалған мәмілелер
- күштеу және қорқыту әсерімен жасалған мәмілелер
- жалған мәмілелер
- өзге де осы тектес мәмілелер

Реституцияға жол бермеу (тәркілеу)

Мәміленің екі тарабымен де қылмыстық мақсат көзделгені белгілі болған жағдайда, мәміле бойынша олармен алынған немесе алынуы тиіс болған заттар сот шешімімен немесе сот кесімімен тәркілеуге жатады

Зиянның орнын толтыру

Мәміленің жарамсыздығына әкелген әрекеттерге барған кінәлі тараптан сот екінші тараптың пайдасына, соңғысы шеккен зиян мөлшерін өндіртіп бере алады

7-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ МЕРЗІМДЕР. ТАЛАПТЫҢ ЕСКІРУ МЕРЗІМІ

48-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ МЕРЗІМ ТҮСІНІГІ

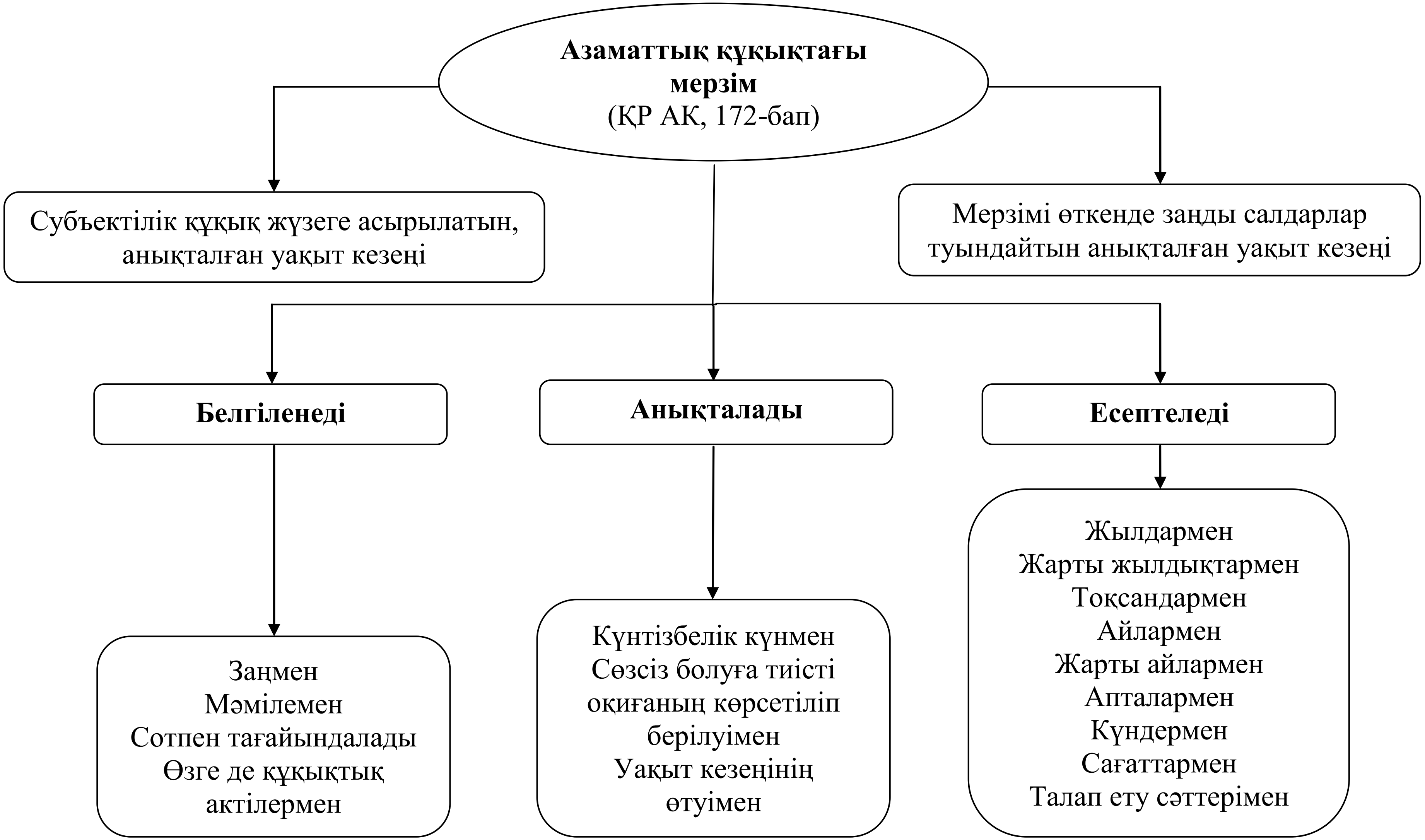

49-СЫЗБА. МЕРЗІМДЕРДІҢ ТҮРЛЕРІ

50-СЫЗБА. ТАЛАПТЫҢ ЕСКІРУ МЕРЗІМІ

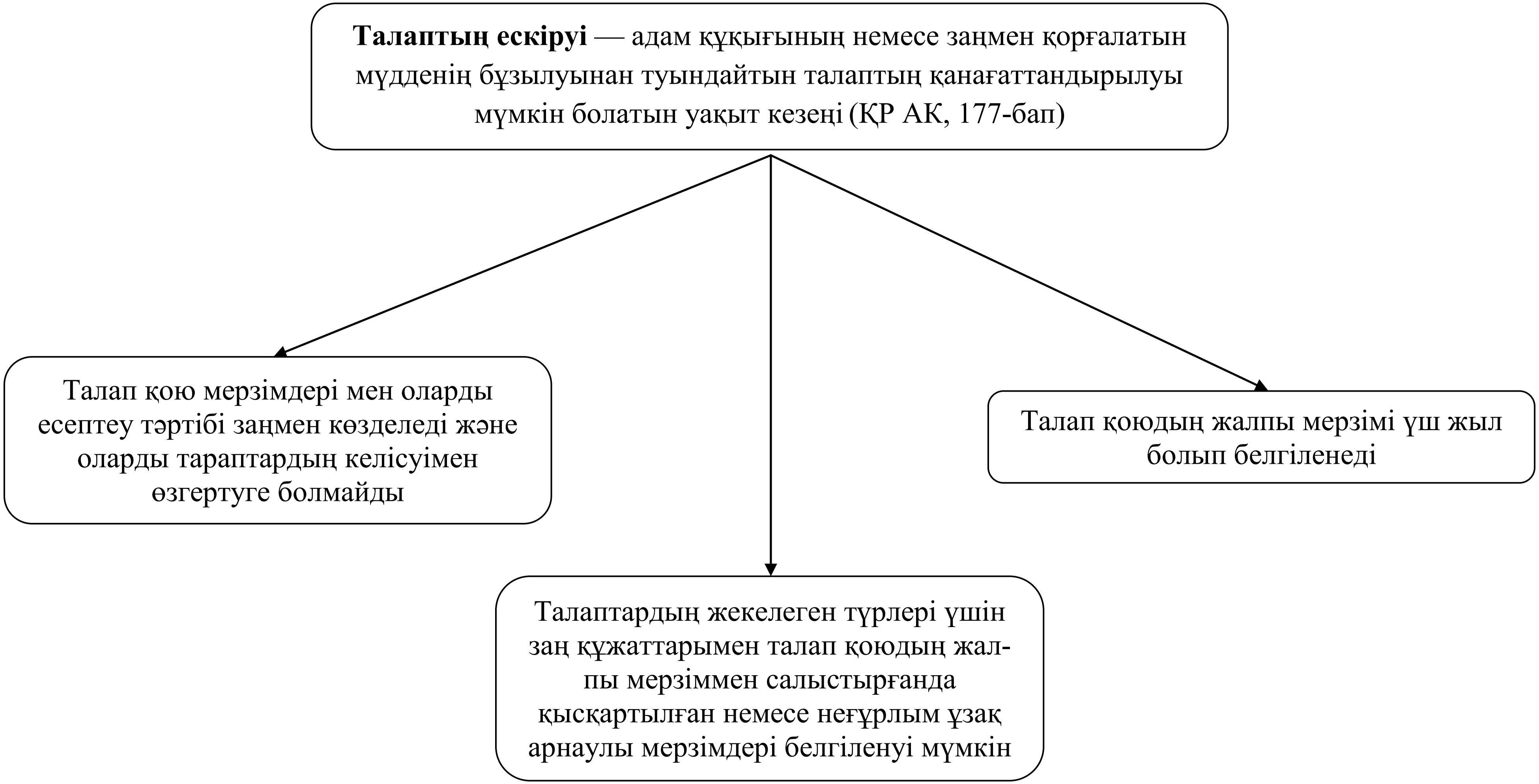

51-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІНІҢ ӨТУІ

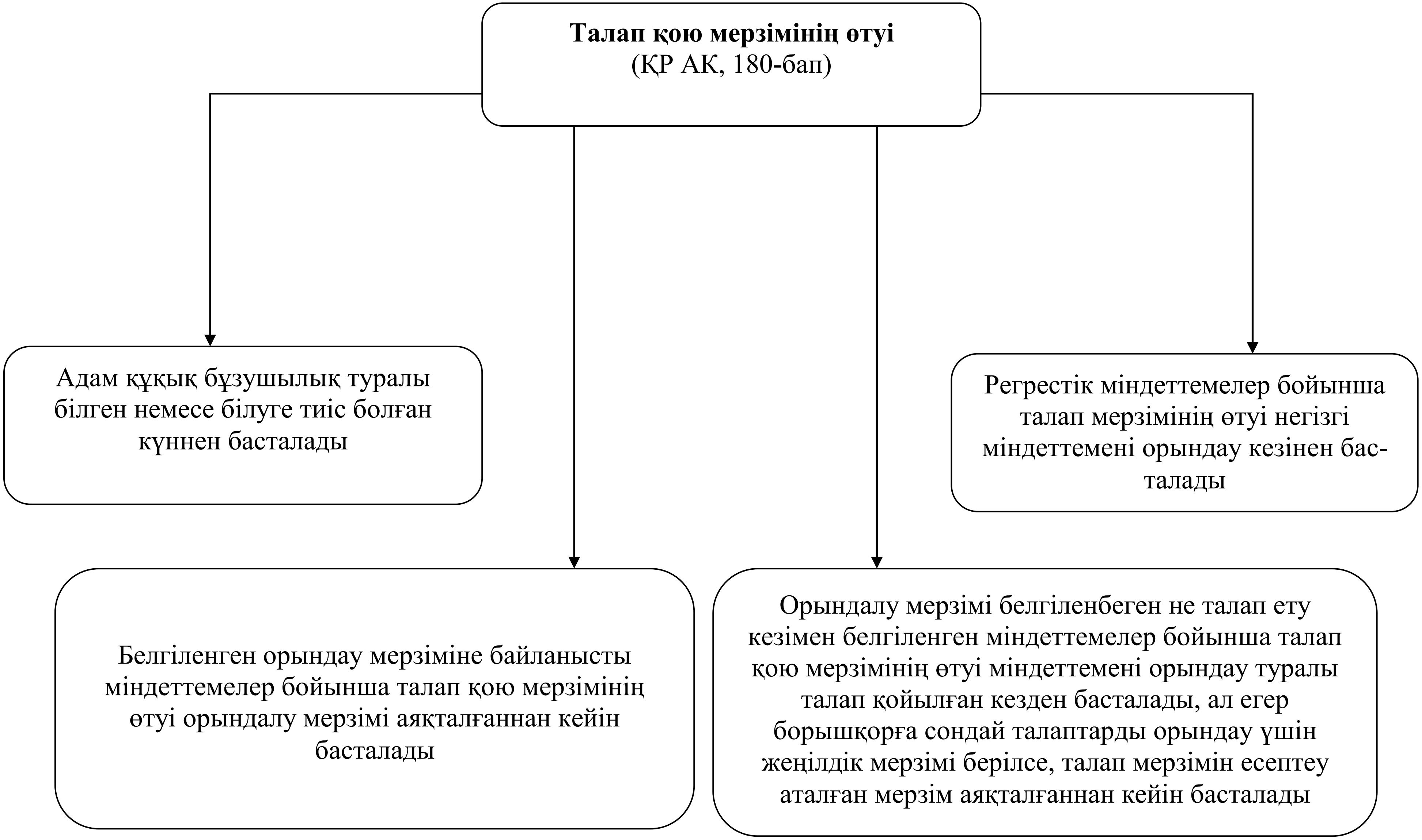

52-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІНІҢ ӨТУІН ТОҚТАТА ТҰРУ

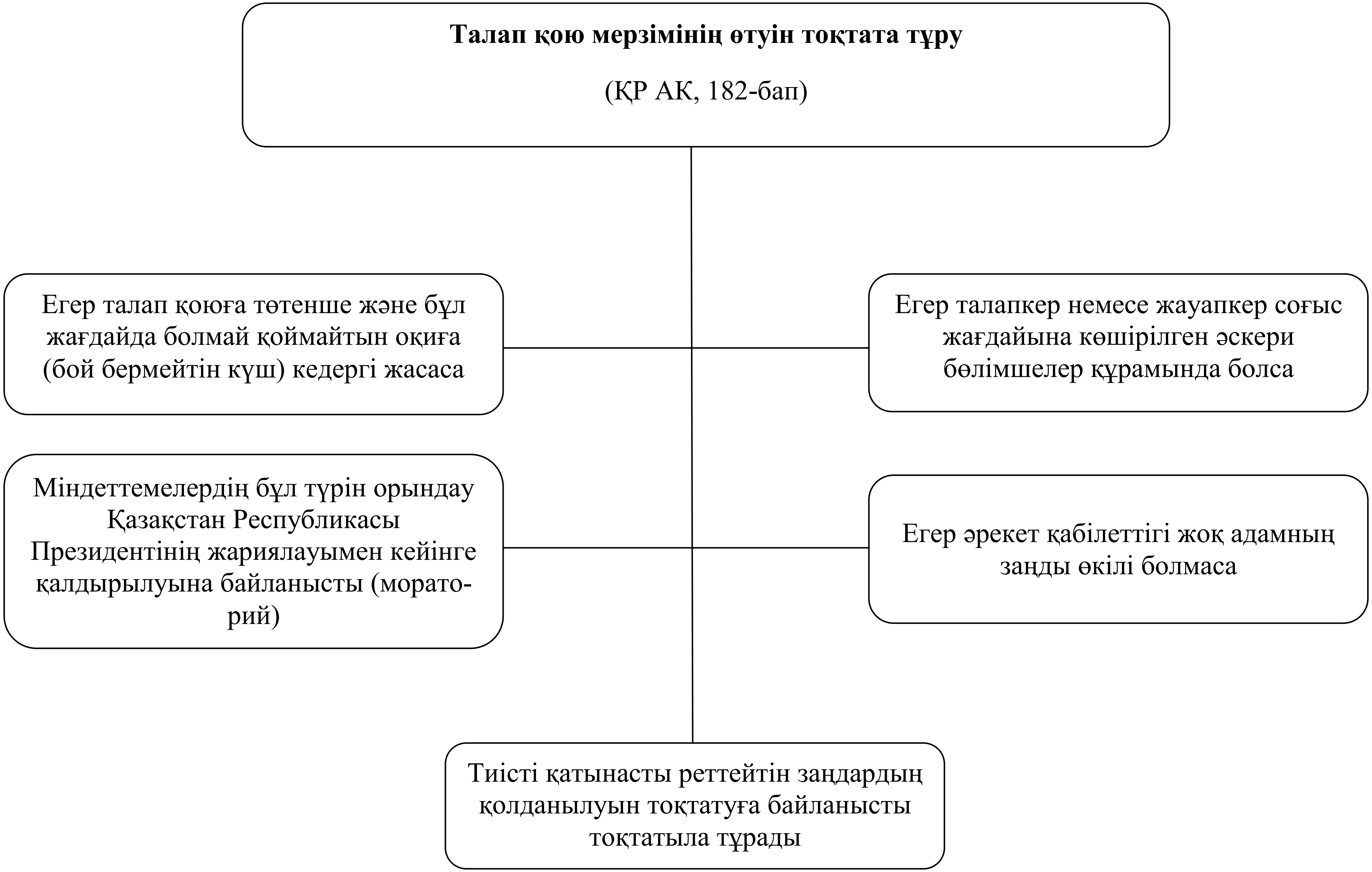

53-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІНІҢ ӨТУІНДЕГІ ҮЗІЛІС

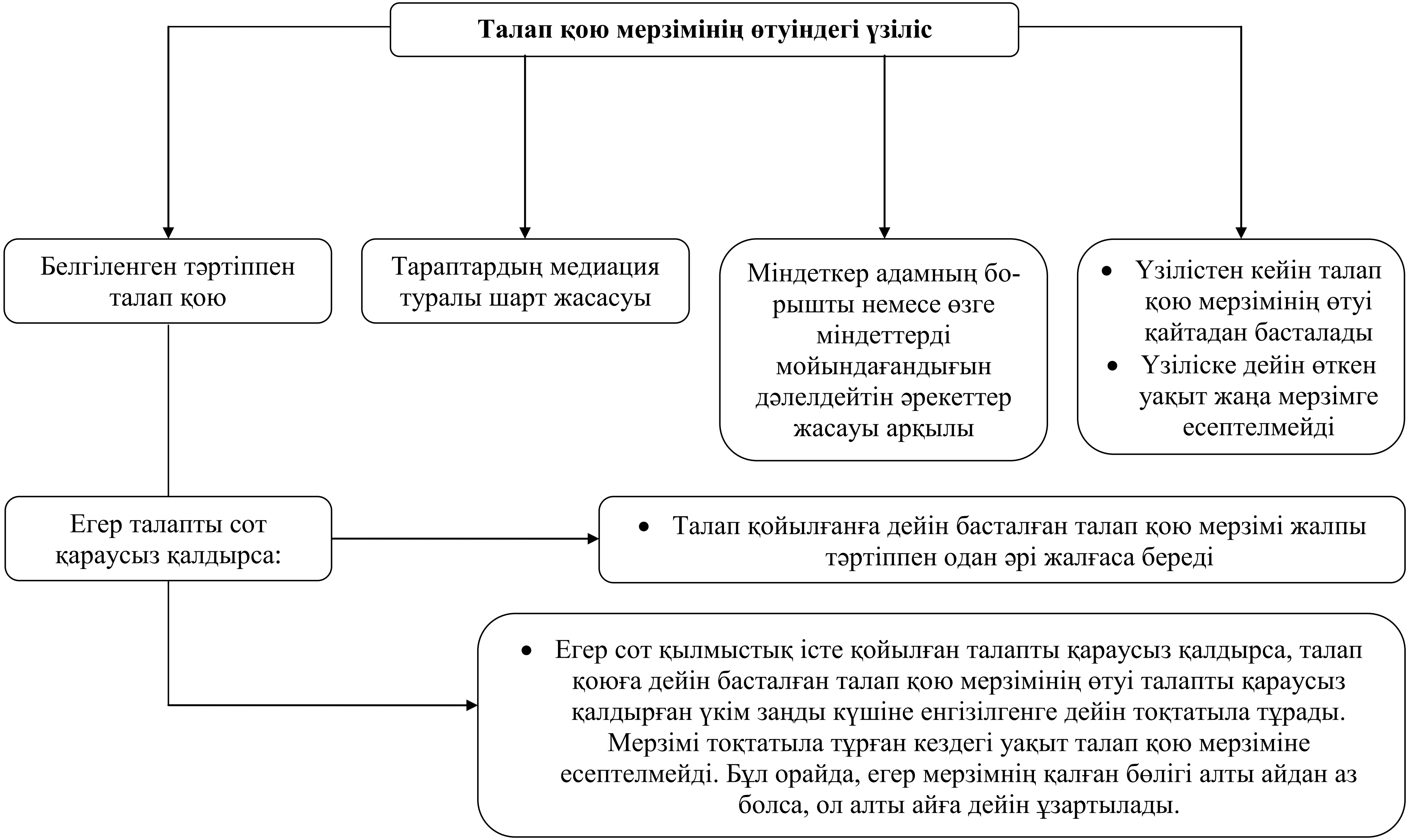

54-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Талап қою мерзімін қалпына келтіру

Ерекше жағдайларда, талапкердің жеке басына байланысты мән-жайлар (ауыр науқас, дәрменсіз хал-де болу, сауатсыздық және т. б.) бойынша талап қою мерзімі өтіп кетуінің себебін сот орынды деп таныған кезде азаматтың бұзылған құқығы қорғалуға тиіс

Белгілі бір іс бойынша сот шешімін орындаудан бас тартылуына байла-нысты заң құжаттарына сәйкес талапкердің тап сол іс бойынша жаңа талап қою құқығы пайда болған ретте талап қою мерзімі қалпына келтіріледі және қайтадан өте бастайды

Талап қою мерзімінің өтіп кету себептері орынды болып, егер ол талап мерзімінің соңғы алты ай ішінде орын алған болса, ал егер бұл мерзім алты айға тең немесе алты айдан аз болса, талап мерзімінің өтуі кезінде танылады

55-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ ҚОЛДАНЫЛМАЙТЫН ТАЛАПТАР

8-ТАҚЫРЫП. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ЗАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР

56-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ МЕНШІК ТҮРЛЕРІ

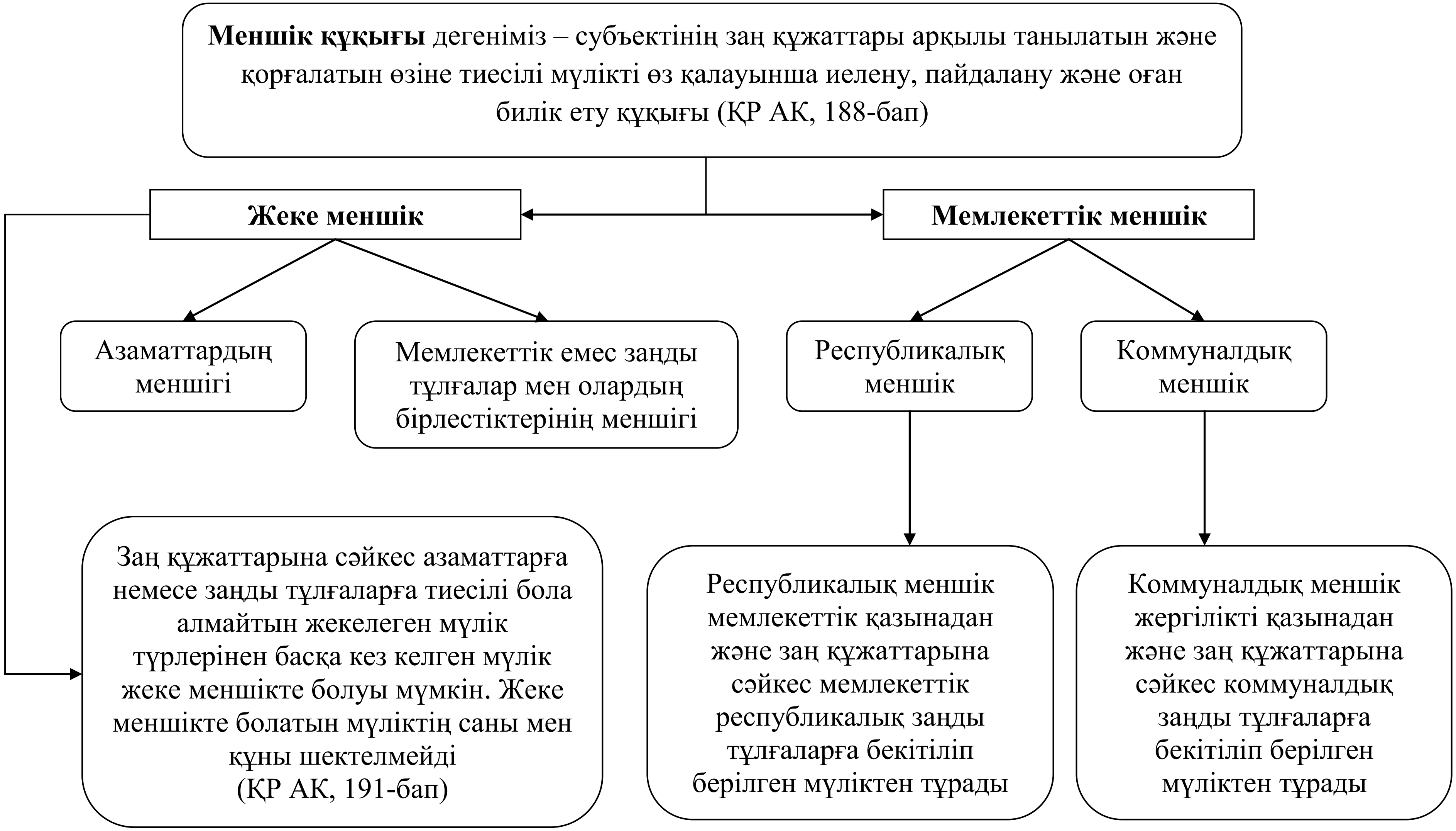

57-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ МАЗМҰНЫ

Меншік иесінің өз мүлкін **иелену, пайдалану** және оған **билік ету** құқығы болады

Иелену құқығы дегеніміз – мүлікті іс жүзінде иеленуді жүзеге асыруды заң жүзінде қамтамасыз ету.

Пайдалану құқығы дегеніміз – мүліктен оның пайдалы табиғи қасиеттерін алудың, сондай-ақ одан пайда табудың заң жүзінде қамтамасыз етілуі. Пайда, кіріс, өсім, жеміс, төл алу және өзге нысандарында болуы мүмкін.

Билік ету құқығы дегеніміз – мүліктің заң жүзіндегі тағдырын белгілеудің заңмен қамтамасыз етілуі. Меншік иесі өзіне тиесілі мүлікке қатысты өз қалауы бойынша кез келген әрекеттер жасауға, соның ішінде бұл мүлікті басқа адамдардың меншігіне беріп, иелігінен шығаруға, өзі меншік иесі болып қала отырып, оларға мүлікті иелену, пайдалану және оған билік ету жөніндегі өз өкілеттігін тапсыруға, мүлікті кепілге беруге және оған басқа да әдістермен ауыртпалық түсіруге, оларға өзгеше түрде билік етуге құқылы.

Меншік құқығының мерзімі шексіз. Мүлікке меншік құқығы ҚР АК көзделген негіздер бойынша ғана ықтиярсыз тоқтатылуы мүмкін (ҚР АК, 188-бап, 5-тармақ)

58-СЫЗБА. МЕНШІК ИЕСІ БОЛЫП ТАБЫЛМАЙТЫН АДАМДАРДЫҢ ЗАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ

Меншік құқығымен қатар заттық құқықтарға келесілер жатқызылады

- Жерді пайдалану құқығы
- Шаруашылық жүргізу құқығы
- Оралымды басқару құқығы дегеніміз бөтеннің жылжымайтын мүлкін шектеулі түрде нысаналы пайдалану құқығы (сервитут)
- ҚР Азаматтық кодексінде немесе өзге заң актілерінде көзделген басқа да заттық құқықтар

Шаруашылық жүргізу құқығы мүлікті мемлекеттен меншік иесі ретінде алған және бұл мүлікті иелену, пайдалану және оған билік ету құқықтарын осы кодекспен және Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық актілерінде белгіленген шекте жүзеге асыратын мемлекеттік кәсіпорынның заттық құқығы болып табылады. Шаруашылық жүргізу құқығының объектісі, егер Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде өзгеше көзделмесе, кез келген мүлік бола алады.

Оралымды басқару құқығы меншік иесінің қаражаты есебінен қаржыландырылатын мекеменің, меншік иесінен мүлік алушы және өз қызметінің мақсатына, меншік иесінің тапсырмаларына және мүліктің мақсатына сәйкес Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген шекте сол мүлікті иелену, пайдалану және оған билік ету құқығын жүзеге асырушы қазыналық кәсіпорындардың заттық құқығы болып табылады.

59-СЫЗБА. ОРТАҚ МЕНШІК

Екі немесе бірнеше адамның меншігіндегі мүлік оларға **ортақ меншік** құқығымен тиесілі болады (ҚР АК, 209-бап)

Үлестік меншік

Үлесті меншіктегі мүлікке **билік ету** оның барлық қатысушының келісуімен жүзеге асырылады.
Үлесті меншіктегі мүлікті **иелену** және **пайдалану** оның барлық қатысушының келісуімен, ал келісімге келмеген жағдайда сот белгілейтін тәртіппен жүзеге асырылады.

Егер үлесті меншікке қатысушылар үлестерінің мөлшері заң құжаттары негізінде анықталуы және оған барлық қатысушының келісімімен белгіленуі мүмкін болмаса, үлестер **тең** деп саналады.
Үлесті меншіктегі мүлікті пайдаланудан алынатын жемістер, өнімдер мен табыстар ортақ мүліктің құрамына келіп түседі.

Бірлескен меншік

Ерлі-зайыптылардың ортақ меншігі
Ерлі-зайыптылардың некеде тұрған кезде жинаған мүлкі, егер бұл мүлік ерлі-зайыптылардың үлесті меншігі болатыны, не олардың әрқайсысына тиесілі немесе меншік құқығында тиісті бөліктерде ерлі-зайыптылардың әрқайсысына тиесілі екені олардың арасындағы шартта көзделмесе, олардың бірлескен меншігі болып табылады.

Шаруа қожалығы мүшелерінің ортақ меншігі
Шаруа қожалығының мүлкі, егер оның мүшелерінің арасындағы шартта өзгеше белгіленбесе, оларға бірлескен меншік құқығында тиесілі болады. Бірлескен қызмет туралы шарт негізінде жай серіктестік нысанында ұйымдастырылған фермер қожалығының мүлкі оның мүшелеріне ортақ үлестік меншік құқығында тиесілі болады.

Жекешелендірілген тұрғын үйге ортақ меншік
ҚР тиісті заңнамасына сәйкес жалдаушы сатып алған немесе тегін алған мемлекеттік тұрғын үй қорының үйіндегі тұрғын жай, егер олардың арасындағы шартта өзгеше көзделмесе, жалдаушының және онымен бірге тұрақты тұратын отбасы мүшелерінің, соның ішінде кәмелетке толмаған және уақытша тұрмайтын мүшелерінің бірлескен меншігіне көшеді.

60-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНА ИЕ БОЛУ

Меншік құқығына ие болу негіздемесі **заңды факт** болып табылады

Меншік құқығына ие болу тәсілдері

Алғашқы — затқа меншік құқығы бірінші рет немесе алдыңғы мүлік иесінің еркінен тыс туындайды

- Жаңа затқа меншік құқығы оны дайындаған немесе жасаған тұлғаға тиеді (ҚР АК, 235-бап)
- Жаңадан жасалып жатқан қозғалмайтын мүлікке меншік құқығының пайда болуы (ҚР АК, 236-бап)
- Өңдеу (ҚР АК, 237-бап)
- Жинауға не аулауға арналған көпшілік қолды заттарды меншікке айналдыру (ҚР АК, 241-бап)
- Иесіз заттар (ҚР АК, 242-бап)
  Меншік иесі бас тартқан жылжымалы заттар (ҚР АК, 243-бап)
  Олжа (ҚР АК, 245-бап) Қараусыз жануарлар (ҚР АК, 246-бап)
  Көмбе (ҚР АК, 247-бап)
- Иелену мерзімі (ҚР АК, 240-бап)
- Өз бетімен салынған құрылыс (ҚР АК, 244-бап)

Өндірістік — меншік құқығы алдыңғы мүлік иесінің еркімен және жаңа иесінің келісімімен туындайды

- Сатып алу-сату, айырбастау, сыйлау шарты бойынша
- Мұрагерлік құқығы бойынша
- Заңды тұлғаны қайта ұйымдастыру
- Заңмен қарастырылған өзге де тәсілдер

61-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ТОҚТАТЫЛУЫ

9-ТАҚЫРЫП. МІНДЕТТЕМЕЛІК ҚҰҚЫҚ

62-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ

Міндеттемеге сәйкес бір адам (борышқор) басқа адамның (несие берушінің) пайдасына мүлік беру, жұмыс орындау, ақша төлеу және т.б. сияқты белгілі бір әрекеттер жасауға, не белгілі бір әрекет жасаудан тартынуға міндетті, ал несие беруші борышқордан өз міндеттерін орындауын талап етуге құқылы. Несие беруші борышқордан атқарылғанды қабылдауға міндетті (ҚР АК, 268-бап)

Міндеттеме қатысушылары

Тараптар

Борышқор

Үшінші жақ

Несие беруші

<u>Міндеттеме түрлері</u>

- Өзара міндеттер
- Балама міндеттеме
- Бірнеше несие беруші немесе бірнеше борышқор қатысатын міндеттеме
- Ортақтасқан міндеттеме
- Субсидиялық міндеттеме

63-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУ НЕГІЗДЕРІ

Міндеттеменің пайда болу негіздері (ҚР АК, 7-бап)

- Заңдарда көзделген шарттар мен өзге де мәмілелерден, сондай-ақ заңдарда көзделмегенімен, оларға қайшы келмейтін мәмілелер
- Өнертабыстар, өнеркәсіптік үлгілер, ғылым, әдебиет пен өнер шығармаларын және интеллектуалдық қызметтің өзге де нәтижелерін жасау нәтижесі
- Заңдарға сәйкес азаматтық-құқықтық жағдайларды туғызатын әкімшілік құжаттар
- Басқа жаққа зиян келтіру салдарынан, сол сияқты басқа жақ есебінен мүлікті негізсіз сатып алу немесе жинау (негізсіз баю)
- Азаматтық құқықтар мен міндеттер белгілеген сот шешімі
- Азаматтар мен заңды тұлғалардың өзге де әрекеттері салдары
- Заң құжаттарында тыйым салынбаған негіздер бойынша мүлікті жасау немесе иемдену нәтижесі
- Заңдар азаматтық-құқықтық жағдайлар басталуын байланыстыратын оқиғалар салдары

64-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕНІҢ ТОҚТАТЫЛУ НЕГІЗДЕРІ

65-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІ ОРЫНДАУ

Міндеттеме — міндеттеме шарттары мен заң талаптарына сәйкес тиісінше орындалуға тиіс, ал мұндай шарттар мен талаптар болмаған жағдайда іскерлік қызмет өрісіндегі әдеттегі құқықтарға немесе әдетте қойылатын өзге де **талаптарға сәйкес орындалуға тиіс** (ҚР АК, 272-бап)

Міндеттеме бойынша қозғалмайтын мүлікті беру мүлік орналасқан жерде орындалуға тиіс

Міндеттеме бойынша тауарды немесе өзге де мүлікті тасымалдауды пайдалана отырып беру мүлікті несие берушіге жеткізу үшін оны бірінші тасымалдаушыға тапсыратын жерде орындалуға тиіс

Ақшалай міндеттеме бойынша несие берушінің міндеттеме пайда болған кездегі тұрғылықты жерінде, ал егер несие беруші заңды тұлға болса, міндеттеме пайда болған кезде оның болған жерінде; егер несие беруші міндеттеменің орындалу кезінде тұрғылықты жерін немесе тұрған жерін өзгертіп, бұл туралы борышқорға хабарласа, орындалатын жердің өзгертілуіне байланысты барлық шығынды соның есебіне жатқыза отырып, оның жаңа тұрғылықты жерінде немесе тұрған жерінде орындалуға тиіс

Егер бұл жер міндеттеме пайда болған кезде несие берушіге белгілі болса, кәсіпкердің басқа міндеттемелері бойынша тауар немесе өзге де мүлікті беру мүлік дайындалған немесе сақталатын жерде орындалуға тиіс

Басқа да барлық міндеттеме бойынша борышқордың тұрғылықты жерінде, ал егер борышқор заңды тұлға болса, оның орналасқан жерінде орындалуға тиіс

66-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕНІҢ ОРЫНДАЛУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

67-СЫЗБА. АЙЫП ТӨЛЕУ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ

68-СЫЗБА. КЕПІЛ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ

Міндеттемеге сәйкес несие берушінің (кепіл ұстаушының) борышқор кепілмен қамтамасыз етілген міндеттемені орындамаған ретте кепілге салынған мүлік құнынан ҚР Азаматтық кодексте белгіленген алып тасталатындарды қоспай, осы мүлік тиесілі адамның (кепіл берушінің) басқа несие берушілердің алдында артықшылықпен қанағаттандырылуға құқығы бар міндеттемені атқаруының осындай әдісі **кепіл** деп танылады.

Туындау негізі бойынша
- Заң негізінде
- Келісімшарт негізінде

Кепілдегі мүліктің орналасу жеріне байланысты
- Кепілдегі мүлікті кепіл ұстаушыға өткізу
- Кепілдегі мүлікті кепіл берушіде қалдыру

Құқықтық реттелуіне байланысты
- Ипотека
- Кепіл зат
- Ломбардтағы кепіл
- Айналымдағы тауарлар кепілі

69-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕНІҢ ОРЫНДАЛУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ӨЗГЕ ДЕ ӘДІСТЕРІ

Кепілдік бойынша кепілдік беруші, заң актілерінде көзделген жағдайларды қоспағанда, басқа жақтың (борышқордың) несие берушісі алдында осы жақтың міндеттемесінің орындалуына толық немесе борышқормен ортақтасып ішінара жауап беру

Кепіл болушылық бойынша кепіл болушы басқа жақтың (борышқордың) несие берушісі алдында осы жақтың міндеттемесінің орындалуына толық немесе ішінара қосалқы жауап беруге міндеттенеді

Уағдаласушы тараптардың біреуінің шарт бойынша өзінен алынатын төлемнің есебінен екінші тарапқа және шарт жасау мен орындауды не өзге міндеттемені орындауды қамтамасыз етуге берілетін ақшалай сомма

Борышқорға не борышқор көрсеткен тұлғаға берілуге тиіс зат қарамағында болған несие беруші, борышқор осы заттың құнын төлеу немесе несие берушіге оған байланысты шығындар мен басқа да залалдарды өтеу жөніндегі міндеттемені мерзімінде орындамаған жағдайда, тиісті міндеттеме орындалғанға дейін оны **ұстап қалуға** құқылы

Сауда-саттық немесе өзге де міндеттемені орындау кезінде шарт жасасу жөніндегі міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету үшін кепілдік жарнаны төлеушінің кепілдік жарнаны алушыға беретін ақша сомасы **кепілдік жарна** болып танылады

10-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ ШАРТТЫҢ ҰҒЫМЫ

70-СЫЗБА. ШАРТ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ МАЗМҰНЫ

Екі немесе одан көп адамның азаматтық құқықтар мен міндеттерді белгілеу, өзгерту немесе тоқтату туралы келісімі **шарт** деп танылады

Шартқа Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 4-тарауында көзделген екіжақты және көпжақты мәміле туралы ережелер қолданылады

Екіден көп тараппен жасалатын шарттарға (көпжақты шарттар), егер бұл осындай шарттардың көпжақтылық сипатына қайшы келмесе, шарт туралы жалпы ережелер қолданылады

Шарттан туындаған міндеттемелерге, осы тараудың ережелерінде және ҚР Азаматтық кодексінде аталған шарттардың кейбір түрлері туралы ережелерінде өзгеше көзделмегендіктен, міндеттемелер жөніндегі жалпы ережелер қолданылады (ҚР АК 268—377-баптары)

Шарттан (бірлескен қызмет туралы шарт, құрылтай шарты, авторлық шарт және басқалар) туындайтын заттық, авторлық немесе өзге де құқықтық қатынастарға, егер заңдардан, шарттан немесе құқықтық қатынастардың мәнінен өзгеше туындамаса, осы тараудың ережелері қолданылады

71-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ШАРТ ҚАҒИДАЛАРЫ

72-СЫЗБА. ШАРТТЫҢ ТҮРЛЕРІ

Азаматтық-құқықтық шарттардың жіктелуі

Міндеттемелер мен құқықтардың туындау сәтіне байланысты
- Консенсуалды
- Нақты

Міндеттемелер мен құқықтардың бөлініп берілуіне байланысты
- Біржақты
- Көпжақты

Ақша-тауарлық қатынастардың қатыстылық деңгейіне байланысты
- Ақылы
- Ақысыз

Әрекет сипатына байланысты
- Контрагенттердің пайдасына шешілген
- Үшінші жақтың пайдасына шешілген

Заңды аяқталу деңгейіне байланысты
- Соңғы
- Алдын ала

Аралас шарттар

Жария шарттар

Реттелетін әрекет мазмұнына байланысты
- Мүліктік
- Ұйымдық

Бекітілу тәсіліне байланысты
- Өзара келісілген шарттар
- Қосылу шарттары

73-СЫЗБА. ШАРТ ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

74-СЫЗБА. ШАРТТЫ ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ БҰЗУ НЕГІЗДЕРІ

Шартты өзгерту және бұзу негіздері
(ҚР АК, 401-бап)

Егер ҚР АК, басқа да заң құжаттары мен шартта өзгеше көзделмесе, шарт тараптардың келісуімен өзгертілуі және бұзылуы мүмкін.

Тараптардың біреуі шартты бұзып, ол екінші тарап шарт жасасу кезінде үміт артуға құқылы болғанынан едәуір дәрежеде айырылып қалатындай шығынға әкеп соқса, бұл шарттың едәуір дәрежеде бұзылуы деп танылады.

Тараптардың біреуінің талабы бойынша шарт
1) екінші тарап шартты едәуір бұзған кезде;
2) ҚР АК, басқа да заң құжаттарында немесе шартта көзделген өзге реттерде тек сот шешімімен өзгертілуі немесе бұзылуы мүмкін.

Шартты орындаудан біржақты бас тартылған жағдайда (шарттан тиісінше ішінара немесе толығымен бас тарту шарт өзгертілді немесе бұзылды деп есептеледі)

75-СЫЗБА. ШАРТТЫ ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ БҰЗУ ТӘРТІБІ

Шартты өзгерту және бұзу тәртібі

(ҚР АК, 402-бап)

Шартты өзгерту және бұзу тәртібі туралы келісім, егер заңдардан, шарттан немесе іскерлік қызмет өрісіндегі әдеттегі құқықтардан өзгеше туындамаса, шарт жасалатын сияқты нысанда жасалады.

Шартты өзгертуге немесе бұзуға ұсыныстан екінші тараптың бас тартуы алынғаннан кейін, не ұсыныста көрсетілген, немесе заңдарда, не шартта белгіленген мерзімде, ал ондай мерзім болмаған кезде отыз күн мерзімде жауап алынбағаннан кейін ғана тарап шартты өзгерту немесе бұзу туралы талапты сотқа мәлімдей алады.

76-СЫЗБА. ШАРТТЫ ОРЫНДАУДАН БІРЖАҚТЫ БАС ТАРТУ

Шарттан бас тарту (ҚР АК, 404-бап)

Шартты орындаудан біржақты бас тартуға (шарттан бас тартуға) ҚР АК және өзге де заң актілерінде немесе тараптардың келісімінде көзделген жағдайларда жол беріледі

Тараптардың бірі, егер Қазақстан Республикасының оңалту және банкроттық туралы заңнамалық актісінде өзгеше белгіленбесе, белгіленген тәртіппен екінші тарапты банкрот деп таныған жағдайда шартты орындаудан бас тартуға құқылы

Тараптардың бірі шартқа негізделген міндеттемені орындау мүмкін болмаған (ҚР АК, 374-бабы жағдайда шартты орындаудан бас тартуға құқылы)

Тараптардың бірі шарт жасалғанда негізге алынған мемлекеттік органның актісі өзгертілген немесе күші жойылған жағдайларда шартты орындаудан бас тартуға құқылы

Егер заң актілерінде немесе тараптардың келісімінде өзгеше көзделмесе, шарт мерзімі көрсетілмей жасалған жағдайда шартты орындаудан біржақты бас тартуға жол беріледі

11-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК

77-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК ҰҒЫМЫ

78-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ҚЫЗМЕТТЕРІ ЖӘНЕ ҚАҒИДАЛАРЫ

Азаматтық-құқықтық жауапкершіліктің негізгі **қызметтері** және **қағидалары**

- Жауапкершіліктен бұлтартпастық қағидасы
- Жазаның даралық қағидасы
- Зиянның орнын толығымен өтеу қағидасы
- Ескертушілік-тәрбиелік қызмет
- Репрессивтік қызмет
- Компенсациялық қызмет
- Сигналдық қызмет

79-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУДЫРАТЫН ЖАҒДАЙЛАР

80-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ТҮРЛЕРІ

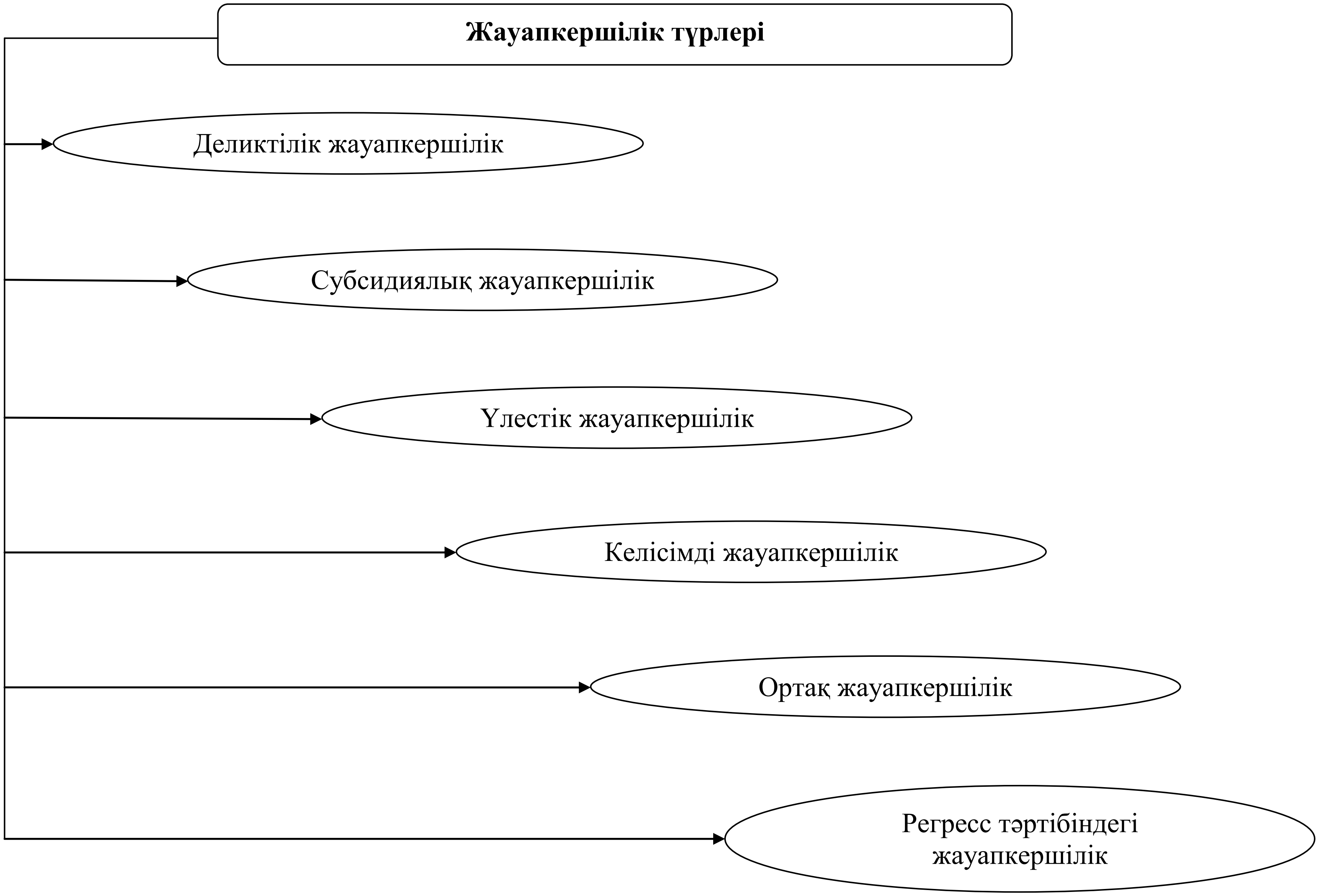

81-СЫЗБА. ЖАУАПКЕРШІЛІКТЕН БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ ЖАУАПКЕРШІЛІК МӨЛШЕРІНІҢ АЗАЮЫ

Жауапкершіліктен босату негіздері

- Құқық бұзушылық құрамының болмауы
- Беймәлім күш (форс-мажор)
- Талап қою мерзімінің өтуі
- Жәбірленушінің (несие берушінің) кінәсі

Жауапкершілік мөлшерінің азаюына негіз — несие берушінің кінәсі

Егер міндеттеменің орындалмауы немесе тиісті дәрежеде орындалмауы екі тараптың да кінәсінен болса, сот оған сәйкес борышқор жауапкершілігінің көлемін азайтады. Сот, егер несие беруші міндеттеменің орындалмауынан немесе тиісті дәрежеде орындалмауынан келтірілген залал көлемінің ұлғаюына қасақана немесе абайсызда себепкер болса, немесе олардың азаюына ақылға қонымды шаралар қолданбаса, борышқор жауапкершілігінің мөлшерін азайтады.
Борышқор заң актілері немесе шарт бойынша өзінің кінәсіне қарамастан, міндеттеменің орындалмағанына немесе тиісті дәрежеде орындалмағанына жауап беретін жағдайларда ҚР АК 364-бабының 1-тармағының ережелері тиісінше қолданылады.

82-СЫЗБА. ЗАЛАЛДАР

МАЗМҰНЫ

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ 3

1-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ҰҒЫМЫ.
АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ. АЗАМАТТЫҚ ЗАҢНАМА ЖӘНЕ ОНЫҢ ЖҮЙЕСІ 4

1-СЫЗБА. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰҚЫҚ ЖҮЙЕСІ 4

2-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ҰҒЫМЫ 5

3-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ПӘНІ 6

4-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ӘДІСІ 7

5-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ 8

6-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ЖҮЙЕСІ 9

7-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ЗАҢНАМА ЖӘНЕ ОНЫҢ ЖҮЙЕСІ 10

2-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС 11

8-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ЖӘНЕ ЭЛЕМЕНТТЕРІ 11

9-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ МАЗМҰНЫ 12

10-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС ТҮРЛЕРІ 13

11-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ТУЫНДАУ НЕГІЗДЕМЕЛЕРІ 14

12-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ МЕН ҚОРҒАУ 15

13-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ҚОРҒАУ ФОРМАЛАРЫ МЕН ТӘРТІБІ 16

14-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ ҚОРҒАУ ТӘСІЛДЕРІ МЕН ҚҰРАЛДАРЫ 17

3-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ СУБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ҰҒЫМЫ МЕН ТҮРЛЕРІ. АЗАМАТТАР — АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ СУБЪЕКТІЛЕРІ ... 18
15-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ СУБЪЕКТІЛЕРІ ... 18
16-СЫЗБА. АЗАМАТТАР – АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ СУБЪЕКТІЛЕРІ ... 19
17-СЫЗБА. АЗАМАТТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ТҮСІНІГІ, ТУЫНДАУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ ... 20
18-СЫЗБА. АЗАМАТТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ МАЗМҰНЫ ... 21
19-СЫЗБА. АЗАМАТТАРДЫҢ ӘРЕКЕТ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ТҮСІНІГІ, ТУЫНДАУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ ... 22
20-СЫЗБА. АЗАМАТТЫ ХАБАР-ОШАРСЫЗ КЕТТІ ДЕП ТАНУ ... 23
21-СЫЗБА. АЗАМАТТЫ ӨЛДІ ДЕП ЖАРИЯЛАУ ... 24
4-ТАҚЫРЫП. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАЛАР ... 25
22-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ТҮСІНІГІ ... 25
23-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ БЕЛГІЛЕРІ ... 26
24-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰРЫЛУ ТӘРТІБІ ... 27
25-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ ... 28
26-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ ... 29
27-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒА ҚҰҚЫҚ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ПАЙДА БОЛУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ ... 30
28-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰРЫЛТАЙ ҚҰЖАТТАРЫ ... 31
29-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫ ДАРАЛАНДЫРУ ҚҰРАЛДАРЫ ... 32
30-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ФИЛИАЛДАРЫ МЕН ӨКІЛДІКДЕРІ ... 33
31-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫ ҚАЙТА ҰЙЫМДАСТЫРУ ... 34

32-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫ ТАРАТУ НЕГІЗДЕРІ 35
33-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ БАНКРОТТЫҒЫ 36
34-СЫЗБА. ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ТҮРЛЕРІ МЕН НЫСАНДАРЫ 37
5-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ 38
35-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ 38
36-СЫЗБА. ЗАТТАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ 39
37-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ АЙНАЛЫМ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ 40
38-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕГІ АҚША, ВАЛЮТАЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР 41
39-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕГІ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР 42
40-СЫЗБА. БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ........ 43
41-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕГІ ЖЕКЕ МҮЛІКТІК ЕМЕС ҚҰҚЫҚТАР........ 44
6-ТАҚЫРЫП. МӘМІЛЕЛЕР 45
42-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕР ТҮСІНІГІ 45
43-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІҢ ТҮРЛЕРІ........ 46
44-СЫЗБА. МӘМІЛЕ НЫСАНДАРЫ 47
45-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУ НЕГІЗДЕРІ 48
46-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУДЫҢ ТӘРТІБІ МЕН САЛДАРЫ 49
47-СЫЗБА. МӘМІЛЕЛЕРДІ ЖАРАМСЫЗ ДЕП ТАНУ САЛДАРЫ 50
7-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ МЕРЗІМДЕР. ТАЛАПТЫҢ ЕСКІРУ МЕРЗІМІ 51
48-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ МЕРЗІМ ТҮСІНІГІ 51

49-СЫЗБА. МЕРЗІМДЕРДІҢ ТҮРЛЕРІ 52
50-СЫЗБА. ТАЛАПТЫҢ ЕСКІРУ МЕРЗІМІ 53
51-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІНІҢ ӨТУІ 54
52-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІНІҢ ӨТУІН ТОҚТАТА ТҰРУ 55
53-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІНІҢ ӨТУІНДЕГІ ҮЗІЛІС 56
54-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ 57
55-СЫЗБА. ТАЛАП ҚОЮ ҚОЛДАНЫЛМАЙТЫН ТАЛАПТАР 58
8-ТАҚЫРЫП. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ЗАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАР 59
56-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ МЕНШІК ТҮРЛЕРІ 59
57-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ МАЗМҰНЫ 60
58-СЫЗБА. МЕНШІК ИЕСІ БОЛЫП ТАБЫЛМАЙТЫН АДАМДАРДЫҢ ЗАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ 61
59-СЫЗБА. ОРТАҚ МЕНШІК 62
60-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНА ИЕ БОЛУ 63
61-СЫЗБА. МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ТОҚТАТЫЛУЫ 64
9-ТАҚЫРЫП. МІНДЕТТЕМЕЛІК ҚҰҚЫҚ 65
62-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ 65
63-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУ НЕГІЗДЕРІ 66
64-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕНІҢ ТОҚТАТЫЛУ НЕГІЗДЕРІ 67
65-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІ ОРЫНДАУ 68
66-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕНІҢ ОРЫНДАЛУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ 69

67-СЫЗБА. АЙЫП ТӨЛЕУ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ 70

68-СЫЗБА. КЕПІЛ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ТҮРЛЕРІ 71

69-СЫЗБА. МІНДЕТТЕМЕНІҢ ОРЫНДАЛУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ӨЗГЕ ДЕ ӘДІСТЕРІ 72

10-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ ШАРТТЫҢ ҰҒЫМЫ 73

70-СЫЗБА. ШАРТ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ МАЗМҰНЫ 73

71-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ШАРТ ҚАҒИДАЛАРЫ 74

72-СЫЗБА. ШАРТТЫҢ ТҮРЛЕРІ 75

73-СЫЗБА. ШАРТ ЖАСАСУ ТӘРТІБІ 76

74-СЫЗБА. ШАРТТЫ ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ БҰЗУ НЕГІЗДЕРІ 77

75-СЫЗБА. ШАРТТЫ ӨЗГЕРТУ ЖӘНЕ БҰЗУ ТӘРТІБІ 78

76-СЫЗБА. ШАРТТЫ ОРЫНДАУДАН БІРЖАҚТЫ БАС ТАРТУ 79

11-ТАҚЫРЫП. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК 80

77-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК ҰҒЫМЫ 80

78-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ҚЫЗМЕТТЕРІ ЖӘНЕ ҚАҒИДАЛАРЫ 81

79-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУДЫРАТЫН ЖАҒДАЙЛАР 82

80-СЫЗБА. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ТҮРЛЕРІ 83

81-СЫЗБА. ЖАУАПКЕРШІЛІКТЕН БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ ЖАУАПКЕРШІЛІК МӨЛШЕРІНІҢ АЗАЮЫ 84

82-СЫЗБА. ЗАЛАЛДАР 85

Айдын Ғабдырахманұлы Ахашов

Қазақстан Республикасы азаматтық құқығы бойынша сызбалар альбомы

Жалпы бөлім

Редактор: *Б. А. Қалиев*

Техникалық редактор: *Р. М. Стафеев*

Корректор: *Ж. Ш. Жалмаханова*

Тексеруге 30.09.2016 ж. 25.10.2016 ж. қол қойылды.

Қалабы $60\times84^{1}/_{8}$. Офсеттік қағаз. Офсеттік баспа.

Шартты баспа табақ 10,7. Есепті баспа табақ 10,4.

Таралымы 100 дана. Тапсырыс № 1212.

Қазақстан Республикасы ІІМ Бәрімбек Бейсенов атындағы

Қарағанды академиясының ғылыми-зерттеу және редакциялық баспа

жұмысин ұйымдастыру бөлімі.

Қазақстан Республикасы ІІМ Бәрімбек Бейсенов атындағы

Қарағанды академиясының 2016 жылға арналған әдебиеттер

шығару жоспарының № 29.

Қазақстан Республикасы ІІМ Бәрімбек Бейсенов атындағы

Қарағанды академиясының баспаханасында басылды.

Қарағанды қаласы, Ермеков көшесі, 124